

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI (UE) 2016/2057

z dnia 2 maja 2016 r.

w sprawie pomocy państwa i środków SA.29338 (2013/C-30) i SA.44910 (2016/N) na rzecz HSH Nordbank AG

(notyfikowana jako dokument nr C(2016) 2689)

(Jedynie tekst w języku niemieckim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽¹⁾ zgodnie z przywołanymi artykułami,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 20 września 2011 r. Komisja przyjęła decyzję (zwaną dalej „decyzją z 2011 r.”) ⁽²⁾, na podstawie której zatwierdziła szereg środków pomocy na rzecz spółki HSH Nordbank AG (zwanej dalej „HSH” lub „bankiem”). HSH jest niemieckim bankiem krajowym, w którym większościowy udział posiadają dwa kraje związkowe (zwane dalej „krajami związkowymi” lub „właścicielami publicznymi”), mianowicie kraj związkowy Szlezwik-Holsztyn (zwany dalej „Szlezwikiem-Holsztynem”) oraz Wolne i Hanzeatyckie Miasto Hamburg (zwane dalej „Hamburgiem”). Zatwierdzone środki obejmowały, między innymi, gwarancję przy drugiej stracie (zwaną dalej „gwarancją”) o wartości nominalnej wynoszącej 10 mld EUR, udzieloną przez fundusz HSH Finanzfonds AöR (zwany dalej „Finanzfonds AöR” lub „gwarantem”). Komisja tymczasowo zatwierdziła tę gwarancję już we wcześniejszej, przyjętej w 2009 r. decyzji w sprawie pomocy na ratowanie.
- (2) W dniach 9 marca, 18 czerwca i 6 września 2011 r. HSH ustalił z gwarantem, że niektóre części gwarancji przy drugiej stracie zostaną anulowane w celu obniżenia limitu gwarancji do 7 mld EUR. W rezultacie w planie restrukturyzacji, na którym opierała się decyzja z 2011 r., przyjęto, że HSH uiszczy opłaty gwarancyjne wyłącznie z tytułu gwarancji w wysokości 7 mld EUR ⁽³⁾
- (3) W dniu 22 maja 2013 r. Niemcy zgłosiły Komisji planowane przez Szlezwik-Holsztyn i Hamburg ponowne podwyższenie limitu gwarancji z 7 mld EUR do 10 mld EUR w celu zatwierdzenia. Wraz ze zgłoszeniem Niemcy przekazały również aktualny średniookresowy plan biznesowy HSH na lata 2013–2015.
- (4) W piśmie z dnia 21 czerwca 2013 r. (zwanym dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) Komisja poinformowała Niemcy, że ponowne podwyższenie limitu gwarancji o 3 mld EUR zakwalifikuje jako nową pomoc, którą tymczasowo zatwierdzi; ponadto Komisja poinformowała Niemcy o swojej decyzji o wszczęciu postępowania na mocy art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE”) w odniesieniu do przedmiotowej pomocy.
- (5) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽⁴⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag.

⁽¹⁾ Dz.U. C 315 z 29.10.2013, s. 81.

⁽²⁾ Decyzja Komisji 2012/477/UE z dnia 20 września 2011 r. w sprawie pomocy państwa nr SA.29338 (C 29/09 (ex N 264/09)) przyznanej przez Niemcy na rzecz HSH Nordbank AG (Dz.U. L 225 z 21.8.2012, s. 1).

⁽³⁾ Zob. motyw 48 decyzji z 2011 r.

⁽⁴⁾ Zob. przypis 1.

- (6) W piśmie z dnia 30 września 2013 r. Niemcy przedstawiły swoje uwagi dotyczące decyzji o wszczęciu postępowania. Komisja nie otrzymała żadnych uwag od innych zainteresowanych stron.
- (7) W piśmie z dnia 20 grudnia 2013 r. Niemcy przedstawiły Komisji pierwszy plan restrukturyzacji oraz obiecały jego aktualizację po przedłożeniu przez HSH rocznego sprawozdania finansowego za 2013 r. w oparciu o bardziej konserwatywne założenia. W dniu 28 kwietnia 2014 r. Niemcy przedstawiły zaktualizowany plan restrukturyzacji, którego ostatnią aktualizację przedłożyły w dniu 17 kwietnia 2015 r. na podstawie informacji uzyskanych w ramach dalszych posiedzeń i dalszej korespondencji.
- (8) W ramach kontaktów pomiędzy władzami niemieckimi a służbami Komisji nie wyjaśniono, czy przedmiotowy plan umożliwiał rozwianie wątpliwości wyrażonych w decyzji o wszczęciu postępowania w odniesieniu do przywrócenia rentowności HSH. Dlatego władze niemieckie rozważyły przedstawienie Komisji alternatywnych rozwiązań w ciągu 2015 r. Ostatecznie władze niemieckie nie uwzględniły jednak tych rozwiązań.
- (9) W dniu 19 października 2015 r. przedstawiciele właścicieli publicznych, Republiki Federalnej Niemiec oraz Komisji osiągnęli porozumienie w sprawie istotnych elementów zgłoszenia. Przedmiotowe środki zasadniczo obejmowały rozdzielenie banku na spółkę holdingową oraz operacyjną spółkę zależną, która kontynuowałaby bieżącą działalność banku. Następnie spółka zależna albo miałaby zostać sprzedana albo – w przypadku bezskutecznej sprzedaży – należałoby zakończyć jej nową działalność i zarządzać jej aktywami w sposób umożliwiający likwidację spółki.
- (10) W dniu 21 marca 2016 r. Niemcy ponownie zgłosiły Komisji ponowne podwyższenie gwarancji z 2013 r. jako pomoc na sprzedaż lub likwidację HSH w celu zatwierdzenia, jednocześnie podejmując odpowiednie zobowiązania ⁽⁵⁾.

2. OPIS

2.1. Beneficjent

- (11) HSH jest spółką akcyjną prawa prywatnego (Aktiengesellschaft) utworzoną w 2003 r. w wyniku połączenia Hamburgische Landesbank i Landesbank Schleswig-Holstein. Hamburg i Szlezwik-Holsztyn są większościami właścicielami HSH. Razem posiadają 85,38 % akcji banku – bezpośrednio lub za pośrednictwem Finanzfonds AöR, instytucji prawa publicznego utworzonej i kontrolowanej przez Hamburg i Szlezwik-Holsztyn ⁽⁶⁾. Związek Kas Oszczędnościowych i Żyrowych Szlezwiku-Holsztynu posiada 5,31 % akcji, natomiast grupa dziewięciu trustów, którym doradza J. C. Flowers – 9,31 % akcji. Ze względów historycznych HSH ma dwie siedziby: w Hamburgu i w Kilonii.
- (12) HSH, którego suma bilansowa koncernu wynosi 105 mld EUR (stan na dzień 30 września 2015 r.), jest piątym co do wielkości z siedmiu niemieckich koncernów banków krajów związkowych. Do głównych obszarów działalności banku, która koncentruje się przede wszystkim na północnych Niemczech oraz niemieckich obszarach metropolitalnych, zalicza się bankowość korporacyjną i prywatną oraz nieruchomości. Przedmiotem współpracy z przedsiębiorstwami – zarówno w kraju, jak i za granicą – oprócz projektów energetycznych i infrastrukturalnych jest przede wszystkim kredytowanie przemysłu stoczniowego.
- (13) W 2009 r. Finanzfonds AöR zasilł bank kapitałem w wysokości 3 mld EUR i jednocześnie udzielił mu gwarancji przy drugiej stracie w wysokości 10 mld EUR z mocą obowiązującą od dnia 1 kwietnia 2009 r. Poza tym niemiecki fundusz stabilizacji rynku finansowego (SoFFin) udzielił HSH gwarancji na rzecz emisji nowych instrumentów dłużnych w wysokości do 17 mld EUR. Opisane środki pomocy zostały zatwierdzone decyzją z 2011 r. na podstawie planu restrukturyzacji oraz odpowiednich zobowiązań, a także zgodnie z warunkami wynagrodzenia i podziału obciążenia.
- (14) Plan restrukturyzacji i odpowiednie zobowiązania władz niemieckich przewidywały ograniczenie działalności banku w dziedzinie kredytowania przemysłu stoczniowego oraz dywersyfikację jego modelu biznesowego. Bank musiał obniżyć swoje ryzyko bilansowe, ograniczając swoją działalność w cyklicznych dziedzinach takich jak kredytowanie przemysłu stoczniowego i lotniczego, musiał w bardziej zrównoważony sposób połączyć różne dziedziny swojej działalności poprzez silniejsze ukierunkowanie na współpracę regionalną z klientami korporacyjnymi i w branży nieruchomościowej, a także musiał ustabilizować swoją sytuację finansową poprzez zmniejszenie zależności od finansowania hurtowego (ang. *wholesale funding*), między innymi w USD.

⁽⁵⁾ W dniu 27 kwietnia 2016 r. Niemcy przedstawiły korektę jednego błędu w jednym ze zobowiązań zawartych w katalogu zobowiązań.

⁽⁶⁾ Za pośrednictwem Finanzfonds AöR oba kraje związkowe posiadają 65 % akcji; Hamburg posiada bezpośrednio 10,8 % akcji, a Szlezwik-Holsztyn – 9,58 % akcji.

- (15) W ciągu 2011 r. limit gwarancji przy drugiej stracie – z inicjatywy HSH – został stopniowo zmniejszony do 7 mld EUR (w marcu, czerwcu i wrześniu 2011 r. każdorazowo o 1 mld EUR). W wyniku obniżenia tej kwoty, które było przewidziane w planie restrukturyzacji stanowiącym podstawę decyzji z 2011 r., obniżono także opłaty należne ze strony HSH na rzecz Finanzfonds AöR.
- (16) Chociaż w planie restrukturyzacji z 2011 r. założono wzrost stawek czarterowych, w roku, który nastąpił po przyjęciu decyzji z 2011 r., stawki czarterowe spadły o około jedną trzecią, w szczególności w przypadku kontenerowców; podobnie kształtowała się wartość rynkowa statków. Mimo iż HSH znacznie ograniczył swoją działalność związaną z finansowaniem statków, stosowny portfel kredytowy pozostał ważnym obszarem działalności. W rezultacie zmiany te – które razem z kursem wymiany EUR/USD stanowiły najważniejsze w czynniki determinujące prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań w zakresie kredytowania statków przez HSH i tym samym zabezpieczenie przed ryzykiem w działalności kredytowej – wywarły istotny wpływ na HSH.
- (17) Dlatego w 2013 r. organ nadzorujący wezwał bank do ponownego podwyższenia limitu gwarancji o 3 mld EUR do pierwotnego poziomu 10 mld EUR. Tymczasowo zatwierdzając ponowne podwyższenie limitu w czerwcu 2013 r. jako nowy środek pomocy, Komisja wyraziła na podstawie planu biznesowego, który został przedłożony wraz ze zgłoszeniem ponownego podwyższenia limitu, wątpliwości do przywrócenia długoterminowej rentowności HSH i postawiła pytanie, czy HSH musi dostosować swoją strategię biznesową i rozważyć przedsięwzięcie alternatywnych środków, aby osiągnąć ten cel ⁽⁷⁾.
- (18) Jak określono w decyzji o wszczęciu postępowania, wyniki HSH nie tylko nadal pozostały wyraźnie niższe względem planu restrukturyzacji, który zgodnie z decyzją z 2011 r. stanowił podstawę zatwierdzenia pomocy na restrukturyzację, lecz także względem różnych zaktualizowanych planów pośrednich, które zostały przedłożone służbom Komisji.

2.2. Środki

2.2.1. Ponowne podwyższenie limitu gwarancji w czerwcu 2013 r. (zwane dalej „środkiem z 2013 r.”)

- (19) Środek ten polega na opisanym w motywie 17 ponownym podwyższeniu limitu gwarancji przy drugiej stracie. W ramach gwarancji przy drugiej stracie gwarant odpowiada wyłącznie za straty wynikające z gwarantowanego portfela, które przekraczają wypłacaną przez HSH transzę pierwszej straty w wysokości 3,2 mld EUR. W wyniku ponownego podwyższenia limitu do 10 mld EUR gwarancja wyrównuje straty w ramach gwarantowanego portfela pomiędzy 3,2 a 13,2 mld EUR ⁽⁸⁾.
- (20) Gwarantowany portfel miał początkową wartość księgową wynoszącą około 185 mld EUR, która w 2009 r. odpowiadała około 75 % sumy bilansowej banku. Gwarantowane aktywa stanowiły w głównej mierze kredyty udzielane klientom (początkowo 115 mld EUR), ale też papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (początkowo 27 mld EUR), zabezpieczone zbywalne pożyczki (początkowo 15 mld EUR), gwarancje płatności (początkowo 5 mld EUR) i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami (początkowo 9 mld EUR) ⁽⁹⁾.
- (21) Pod koniec 2015 r. gwarancja obejmowała już tylko aktywa w wysokości około 50 mld EUR, licząc na podstawie wartości ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (*Exposure at Default*, zwanej dalej „EAD”) ⁽¹⁰⁾. Te pozostałe aktywa stanowią prawie wyłącznie kredyty udzielane klientom, w szczególności w obszarach finansowania przemysłu stoczniowego, bankowości korporacyjnej i nieruchomości.
- (22) Wpłaty z gwarancji są dokonywane wtedy, gdy gwarantowane aktywa zostaną zlikwidowane ze stratą dla banku i cała transza pierwszej straty w wysokości 3,2 mld EUR zostanie wypłacona. Do tej pory od gwarantowanych aktywów odliczono jedynie straty w wysokości około 1,6 mld EUR. Ponadto gwarancja wywiera również pozytywny efekt księgowy, ponieważ rekompensuje zabezpieczenie gwarantowanego portfela przed ryzykiem w działalności kredytowej oraz umożliwia bankowi i organowi nadzorującemu „wirtualne” wykorzystywanie gwarancji, tzn. obliczanie i nadzorowanie wypłat spodziewanych w ramach gwarancji. Ostatecznie waga ryzyka gwarantowanych aktywów w okresie gwarancji, z zastrzeżeniem uznaniowości przysługującej organom nadzorującym, jest znacznie niższa.
- (23) Z tytułu gwarancji HSH płaci roczną składkę podstawową w wysokości 4 % plus składkę dodatkową w wysokości 3,85 %.

⁽⁷⁾ Zob. motyw 54 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁸⁾ Szczegółowy opis gwarancji znajduje się w motywach 42–47 decyzji z 2011 r.

⁽⁹⁾ Zob. motyw 13 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽¹⁰⁾ Wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania oznacza spodziewaną stratę banku w momencie niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. Stosuje się ją do obliczania ryzyka kredytowego instytucji finansowych.

- (24) Roczna składka podstawowa w wysokości 4 % jest obliczana od pozostałej kwoty limitu; składa się ona z dwóch elementów, a mianowicie z wynagrodzenia w wysokości 2,20 % i z płatności z tytułu wycofania w wysokości 1,80 %. W rezultacie wykorzystywanie gwarancji przez bank nie powoduje obniżenia podstawy obliczania składki gwarancyjnej. HSH musi płacić roczną składkę podstawową do czasu, aż gwarancja zostanie w pełni wykorzystana lub anulowana, tak aby nie pozostała żadna kwota gwarancji. Zgodnie z obecnymi prognozami portfel nie zostanie zlikwidowany przed końcem 2025 r.
- (25) W latach 2009–2019 HSH musi płacić roczną składkę dodatkową w wysokości 3,85 % od rzeczywistej wysokości strat odliczonych w ramach gwarancji, chyba że do 2019 r. gwarancja zostanie w pełni wykorzystana lub anulowana. W związku z tym faktyczna kwota tej składki będzie znana dopiero wtedy, gdy gwarancja zostanie w pełni zrealizowana – albo poprzez wykorzystanie albo poprzez anulowanie. Składka dodatkowa podlega ponadto skryptowi dłużnemu, który chroni współczynnik kapitałowy banku. W przypadku gdy wskaźnik kapitału podstawowego banku spadnie poniżej minimalnego wskaźnika 10 % kapitału podstawowego (zwanego dalej „wskaźnikiem CET1”), płatności zostaną odroczone maksymalnie do [2030–2040] r. (*) W przypadku sprzedaży banku gwarant może zrezygnować ze swojego prawa do składki dodatkowej.

2.2.2. Środki z 2016 r.

- (26) W dniu 21 marca 2016 r. Niemcy zgłosiły Komisji następujące środki:
- 1) podział HSH na spółkę holdingową (zwaną dalej „HoldCo”) i operacyjną spółkę zależną (zwaną dalej „OpCo”) oraz podział zobowiązań w zakresie płatności gwarancyjnych na obie spółki (zwane dalej „środkiem 1 z 2016 r.”);
  - 2) przeniesienie po cenach rynkowych aktywów w wysokości do 6,2 mld EUR z OpCo na Szlezwik-Holsztyn i Hamburg (zwane dalej „środkiem 2 z 2016 r.”).
- (27) Bardziej szczegółowe informacje na temat podziału oraz przeniesienia aktywów w wysokości do 6,2 mld EUR. EAD są podane we właściwych zobowiązaniach, które są wymienione w wykazie załączonym do niniejszej decyzji (zwanym dalej „wykazem zobowiązań”), który Niemcy przedłożyły wraz ze zgłoszeniem z dnia 21 marca 2016 r. (zob. załącznik I) ⁽¹¹⁾.
- (28) W ramach środka 1 z 2016 r. OpCo zachowa wszystkie aktywa operacyjne i zobowiązania HSH, w tym gwarantowane aktywa, samą gwarancję i licencję bankową. Jako opłatę za zachowanie gwarancji OpCo uiści wynagrodzenie w wysokości 2,20 % od niewykorzystanej części gwarancji ⁽¹²⁾. Wszystkie inne zobowiązania w ramach umowy o udzielenie gwarancji przejmie HoldCo, tzn. składkę podstawową w wysokości 2,20 % jako wynagrodzenie od wykorzystanej części gwarancji, składkę podstawową w wysokości 1,80 % przewidzianą w ramach decyzji z 2011 r. jako płatność z tytułu wycofania oraz składkę dodatkową w wysokości 3,85 % łącznie z wartością skryptu dłużnego ⁽¹³⁾.
- (29) HoldCo będzie finansową spółką holdingową nieprowadzącą działalności operacyjnej. Aktywa HoldCo będą obejmować co najmniej 90 % udziałów w OpCo oraz ograniczoną płynność, którą OpCo udostępni ⁽¹⁴⁾ do celów pokrycia kosztów operacyjnych HoldCo oraz płatności należnych opłat gwarancyjnych. Pasywa HoldCo będą obejmować zobowiązania w zakresie płatności gwarancyjnych, przejęte w ramach podziału. W celu ograniczenia ryzyka niewypłacalności HoldCo pomiędzy HoldCo a gwarantem zostanie zawarta umowa w sprawie podporządkowania wierzytelności w odniesieniu do tych zobowiązań. W ramach tej umowy wszelkie płatności, których HoldCo nie jest w stanie dokonać, mogą być odraczane do kolejnego terminu płatności przy oprocentowaniu 10 %.
- (30) W ramach środka wspomagającego OpCo będzie uprawniona do sprzedaży portfela aktywów w wysokości do 6,2 mld EUR. EAD krajom związkowym po cenach rynkowych. Takie przeniesienie może odbywać się w różnych transzach ⁽¹⁵⁾. Przed zbyciem aktywów Komisja musi przeprowadzić niezależną analizę ceny rynkowej na podstawie niezależnej wyceny tych wartości. Jeśli przeniesienia będą miały miejsce po sierpniu 2016 r., Komisja będzie musiała dokonać ponownej wyceny ⁽¹⁶⁾.

(*) Informacje poufne.

⁽¹¹⁾ Zob. pkt 2 i 4 wykazu zobowiązań.

⁽¹²⁾ Zob. pkt 3.1 wykazu zobowiązań.

⁽¹³⁾ Zob. przypis 12.

⁽¹⁴⁾ Zob. pkt 2.3 wykazu zobowiązań.

⁽¹⁵⁾ Szczegółowe informacje znajdują się w pkt 4.2 wykazu zobowiązań.

⁽¹⁶⁾ Zob. pkt 4.1 i 4.2 wykazu zobowiązań.

2.3. Zobowiązania

- (31) Oprócz zobowiązań związanych z podziałem na HoldCo i OpCo oraz z podziałem płatności gwarancyjnych (zob. sekcja 2.2.2) Komisja przekazała informacje na temat innych zobowiązań. Obejmują one zobowiązanie do sprzedaży udziałów HoldCo w OpCo za pośrednictwem otwartej, wolnej od dyskryminacji, konkurencyjnej i przejrzystej procedury zamówień publicznych najpóźniej do dnia 28 lutego 2018 r. ⁽¹⁷⁾. Aby zapewnić przeprowadzenie prywatyzacji w wyznaczonym terminie, przed rozpoczęciem procedury sprzedaży władze niemieckie przedłożą Komisji plan przedstawiający najważniejsze etapy ⁽¹⁸⁾. Po skutecznym przeprowadzeniu procedury sprzedaży poprzez wybór pozbawionej pomocy oferty o pozytywnej wartości (przy zachowaniu gwarancji) planowane nabycie musi zostać zgłoszone Komisji w celu przeprowadzenia oceny rentowności nowej struktury przedsiębiorstwa. Transakcja sprzedaży nie może zostać przeprowadzona, dopóki Komisja nie wyda decyzji zatwierdzającej ⁽¹⁹⁾. W przypadku pomyślnego zakończenia procedury sprzedaży bank przyjmie nową nazwę ⁽²⁰⁾.
- (32) O ile do końca terminu sprzedaży procedura sprzedaży nie zostanie pomyślnie zakończona, tzn. o ile procedura sprzedaży nie doprowadzi do otrzymania pozbawionej pomocy oferty cenowej o pozytywnej wartości (przy zachowaniu gwarancji) lub o ile Komisja stwierdzi, że włączenie OpCo do nowej struktury przedsiębiorstwa nie umożliwi realizacji długoterminowo rentownego modelu biznesowego, OpCo zaprzestanie prowadzenia swojej nowej działalności i w granicach dozwolonych prawem będzie sama zarządzać swoimi aktywami z myślą o uporządkowanej likwidacji ⁽²¹⁾. Niemcy zobowiązały się do zapewnienia, aby w okresie sprzedaży spółka HoldCo prowadziła działalność OpCo w celu utrzymania jej rentowności, konkurencyjności i zbywalności. ⁽²²⁾ W tym celu zostaną podjęte dalsze środki, których celem jest obniżenie kosztów OpCo (tak aby obciążenie administracyjne nie przekroczyło [570–590] mln EUR w 2016 r. i [520–550] mln EUR w 2017 r.), wzmocnienie bazy kapitałowej (m.in. w zakresie dobrowolnego zarządzania zobowiązaniami z zastrzeżeniem zatwierdzenia ich przez Komisję), ostrożne prowadzenie działalności oraz niewypłacanie dywidend lub niedokonywanie innych płatności związanych z instrumentami kapitałowymi zależnymi od zysków, takimi jak hybrydowe instrumenty finansowe ⁽²³⁾.
- (33) Poza tym suma bilansowa OpCo nie może przekroczyć kwoty wynoszącej [100–110] mld EUR w 2016 r. i [90–100] mld EUR w 2017 r. ⁽²⁴⁾. W obszarze finansowania przemysłu stocznioowego OpCo dalej ograniczy swoją dotychczasową działalność, a nową działalność w tym obszarze ograniczy do [1–2] mld EUR ⁽²⁵⁾. Ponadto Niemcy zobowiązały się do spełnienia zobowiązań załączonych do decyzji z 2011 r., takich jak niewznawianie finansowania statków powietrznych na zasadzie finansowania rzeczowego ⁽²⁶⁾, niesięganie wzrostu zewnętrznego poprzez nabywanie innych przedsiębiorstw ⁽²⁷⁾, nieprowadzenie wyspecjalizowanego handlu na własny rachunek (zwanego dalej „*dedicated proprietary trading*”) ⁽²⁸⁾ oraz niewykorzystywanie udzielenia środków pomocy lub jakiegokolwiek wynikającej z tych środków przewagi nad konkurentami do celów reklamowych ⁽²⁹⁾.
- (34) Ponadto Niemcy zobowiązały się do zapewnienia, aby spółka OpCo przestrzegała określonych wskaźników płynności ⁽³⁰⁾ oraz ograniczeń w odniesieniu do wynagradzania swoich pracowników, organów i głównych agentów. W związku z tym łączne wynagrodzenie tych osób nie będzie przekraczać pięciokrotności średniego wynagrodzenia w Niemczech lub dziesięciokrotności średniego wynagrodzenia w HSH Nordbank (przed podziałem) ⁽³¹⁾.

2.4. Podstawy wszczęcia procedury

- (35) Jak określono w motywach 2 i 15, limit gwarancji został w 2011 r. obniżony do 7 mld EUR, jednak w czerwcu 2013 r. musiał zostać ponownie podwyższony do pierwotnego limitu w wysokości 10 mld EUR ze względu na pogorszenie się sytuacji na rynkach żeglugowych w 2011 r. (zob. motywy 16 i 17).

⁽¹⁷⁾ Zob. pkt 5.1 wykazu zobowiązań.

⁽¹⁸⁾ Zob. pkt 5.4 wykazu zobowiązań.

⁽¹⁹⁾ Zob. pkt 5.7 wykazu zobowiązań.

⁽²⁰⁾ Zob. pkt 5.8 wykazu zobowiązań.

⁽²¹⁾ Zob. pkt 5.9 wykazu zobowiązań.

⁽²²⁾ Zob. pkt 6 wykazu zobowiązań.

⁽²³⁾ Zob. pkt 6 lit. a–e wykazu zobowiązań.

⁽²⁴⁾ Zob. pkt 7.1 wykazu zobowiązań.

⁽²⁵⁾ Zob. pkt 7.5 wykazu zobowiązań.

⁽²⁶⁾ Zob. pkt 7.2 wykazu zobowiązań.

⁽²⁷⁾ Zob. pkt 8 wykazu zobowiązań.

⁽²⁸⁾ Zob. pkt 10 wykazu zobowiązań.

⁽²⁹⁾ Zob. pkt 12 wykazu zobowiązań.

⁽³⁰⁾ Zob. pkt 11 wykazu zobowiązań.

⁽³¹⁾ Zob. pkt 14.2 wykazu zobowiązań.

- (36) Niemcy zgłosiły Komisji ponowne podwyższenie tej kwoty w celu zatwierdzenia. Władze niemieckie są zdania, że gwarancja stanowi pomoc, jednak mają wątpliwości co do tego, czy ponowne podwyższenie limitu gwarancji do 10 mld EUR stanowi nową pomoc, ponieważ taki sam limit został już zatwierdzony w decyzji z 2011 r. ⁽³²⁾. Na wypadek, gdyby Komisja uznała ponowne podwyższenie limitu gwarancji za nową pomoc, Niemcy przytaczają argument, że zostało już ono uznane w decyzji z 2011 r. za zgodne z rynkiem wewnętrznym ⁽³³⁾.
- (37) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała jednak ponowne podwyższenie limitu gwarancji za nową pomoc. Po pierwsze gwarancja została podwyższona przez fundusz Finanzfonds AöR będący własnością Hamburga i Szlezwika-Holsztynu, czyli z zasobów państwowych, na rzecz banku prowadzącego działalność międzynarodową, w związku z czym występują zakłócenie konkurencji w sektorze bankowym oraz wpływ na handel wewnątrzspółnotowy ⁽³⁴⁾. Ponieważ gwarancja nie została udzielona przez inwestora prywatnego na takich samych warunkach, przyniosła ona HSH korzyść, która stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE ⁽³⁵⁾.
- (38) Po drugie w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyjaśniła, że anulowanie gwarancji ma charakter wiążący i – wbrew stanowisku Niemiec, że ponowne podwyższenie limitu gwarancji nie może zostać uznane za nową pomoc, ponieważ limit wynoszący 10 mld EUR został już zatwierdzony w decyzji z 2011 r. – ponowne uruchomienie gwarancji należy traktować jako nową umowę pomiędzy gwarantem a podmiotem otrzymującym gwarancję, opierającą się na nowej ocenie ekonomicznej czynników ryzyka, które w międzyczasie mogły ulec zmianie. Zważywszy na to, że podwyższenie limitu gwarancji nie było przewidziane w warunkach gwarancji zatwierdzonych w decyzji z 2011 r., wymaga ono zmiany wcześniej obowiązujących warunków gwarancji. W rezultacie Komisja uznała podwyższenie limitu gwarancji za udzielenie nowej gwarancji ⁽³⁶⁾.
- (39) W odniesieniu do tymczasowej zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, przeprowadzając ocenę przedstawioną w decyzji o wszczęciu postępowania, Komisja opierała się na art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, zgodnie z którym pomoc państwa należy uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeśli ma ona na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”. Mając na uwadze dalszą niestabilność rynków finansowych, Komisja przyznała, że upadek HSH może mieć bezpośredni wpływ na rynki finansowe, a tym samym na całą gospodarkę Niemiec. ⁽³⁷⁾ Jeśli chodzi o zasady mające zastosowanie do pomocy państwa udzielanej instytucjom finansowym, Komisja odniosła się do pkt 15 komunikatu bankowego z 2008 r. ⁽³⁸⁾; w momencie przyjęcia decyzji o wszczęciu postępowania zasady te zostały dalej sformułowane w komunikacie w sprawie dokapitalizowania ⁽³⁹⁾ i komunikatach w sprawie restrukturyzacji z 2010 i 2011 r. ⁽⁴⁰⁾.
- (40) Jak już wskazano, w 2013 r. – na wypadek gdyby Komisja uznała podwyższenie limitu gwarancji za nową pomoc – Niemcy stwierdziły zgodność podwyższenia limitu gwarancji z rynkiem wewnętrznym już w decyzji z 2011 r., tak aby Komisja była związana tą oceną i nie mogła wyciągnąć żadnego innego wniosku ⁽⁴¹⁾.
- (41) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyjaśniła, że co prawda w 2011 r. uznała limit wynoszący 10 mld EUR za zgodny z rynkiem wewnętrznym, lecz że ocena ta opierała się na ocenie gwarancji zgłoszonej przez Niemcy w dniu 30 kwietnia 2009 r. oraz na sytuacji gospodarczej w momencie przyjęcia decyzji z 2011 r. i na prognozach finansowych, które HSH przedłożył jako podstawę oceny w niniejszej decyzji. W rezultacie w planie restrukturyzacji przyjęto wówczas, że HSH dokona opłat gwarancyjnych wyłącznie na rzecz gwarancji w wysokości 7 mld EUR ⁽⁴²⁾.
- (42) W swojej decyzji o wszczęciu postępowania Komisja ponadto stwierdziła, że czynniki mające istotne znaczenie dla oceny zgodności nowej pomocy z rynkiem wewnętrznym miały również istotne znaczenie dla wcześniej oceny, lecz że należy je zbadać w obecnej formie. Dlatego w szczególności należy zbadać rentowność HSH w odniesieniu do decyzji w sprawie zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym na podstawie aktualnej sytuacji gospodarczej ⁽⁴³⁾.

⁽³²⁾ Zob. motyw 30 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³³⁾ Zob. motyw 31 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³⁴⁾ Zob. motywy 38 i 39 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³⁵⁾ Zob. motyw 40 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³⁶⁾ Zob. motyw 41 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³⁷⁾ Zob. motyw 45 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽³⁸⁾ Komunikat Komisji – Zastosowanie zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego (Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8).

⁽³⁹⁾ Komunikat Komisji – Dokapitalizowanie instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji (Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2).

⁽⁴⁰⁾ Komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2011 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 329 z 7.12.2010, s. 7) oraz komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2012 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 356 z 6.12.2011, s. 7).

⁽⁴¹⁾ Zob. motyw 47 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴²⁾ Zob. motyw 48 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴³⁾ Zob. motyw 49 decyzji o wszczęciu postępowania.

- (43) W związku z tym Komisja stwierdziła, że w międzyczasie sytuacja gospodarcza w sektorze żeglugi – głównym obszarze działalności HSH, który już w decyzji z 2011 r. uznano za utrudniający utrzymanie rentowności banku – uległa dalszemu pogorszeniu. Kryzys w sektorze żeglugi okazał się więc dłuższy i poważniejszy niż się spodziewano, ogólnie wywarł negatywny wpływ na zdolność kredytową w obszarze związanym z finansowaniem statków i doprowadził do zwiększenia liczby aktywów HSH ważonych ryzykiem ⁽⁴⁴⁾.
- (44) W swojej decyzji o wszczęciu postępowania Komisja stwierdziła, że podwyższenie gwarancji doprowadzi do podwyższenia opłat gwarancyjnych wynoszących około 1 mld EUR oraz że te dodatkowe koszty znacznie ograniczą przyszłą rentowność HSH ⁽⁴⁵⁾.
- (45) Nawet gdyby dodatkowe opłaty gwarancyjne były uwzględnione w planie biznesowym przedstawionym wraz ze zgłoszeniem ponownego podwyższenia gwarancji w 2013 r., Komisja i tak miałaby wątpliwości co do słuszności założeń, na których opierał się plan biznesowy, i stwierdziłaby brak aktualnego scenariusza warunków skrajnych. Ponieważ HSH nie udało się spełnić prognoz finansowych przewidzianych w podstawowym scenariuszu planu restrukturyzacji z 2011 r. oraz rozwinąć nowej działalności w oczekiwanym zakresie, Komisja postawiła pytanie, czy konieczne było dostosowanie strategii biznesowej HSH i czy należało przedsięwziąć alternatywne środki w celu przywrócenia długoterminowej rentowności banku ⁽⁴⁶⁾.
- (46) Na tej podstawie Komisja wyraziła wątpliwości co do tego, czy HSH, tak jak przyjęto w decyzji z 2011 r., znów stanie się rentowny, oraz zwróciła się o dalsze informacje mające potwierdzić założenia planu biznesowego i przedstawione prognozy dla rynków żeglugowych oraz uzasadnić to, że dodatkowe opłaty gwarancyjne nie przekroczyły możliwości finansowych banku również w skrajnych warunkach ⁽⁴⁷⁾.
- (47) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja nie wyraziła jednak żadnych wątpliwości co do środków na rzecz podziału obciążenia lub ograniczenia zakłóceń konkurencji, które zostały zatwierdzone w decyzji z 2011 r., oraz stwierdziła, że środki te były w dalszym ciągu właściwe w momencie przyjęcia decyzji o wszczęciu postępowania, ponieważ nowa pomoc pozostała w granicach środka zatwierdzonego w 2011 r. ⁽⁴⁸⁾. Biorąc pod uwagę konieczność podwyższenia gwarancji oraz fakt, że wynagrodzenie uznano za właściwe, Komisja stwierdziła tymczasową zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym ⁽⁴⁹⁾.

3. UWAGI WŁADZ NIEMIECKICH

- (48) W swoich uwagach dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania ⁽⁵⁰⁾ Niemcy po pierwsze powtórzyły swoje pierwotne stanowisko, że ponowne podwyższenie gwarancji nie stanowi nowego środka pomocy, ponieważ nie przekracza limitu wynoszącego 10 mld EUR, zatwierdzonego w decyzji z 2011 r. To, że wystąpiły skutki uzasadniające obniżenie kwoty gwarancji lub że ponowne podwyższenie gwarancji nie było uregulowane w umowie, w związku z czym należało je na nowo zawrzeć w umowie, nie wpłynęło na zmianę tego stanowiska. Niemcy uważają, że ponowne podwyższenie gwarancji wywiera decydujący wpływ na sytuację ekonomiczną krajów związkowych jako gwarantów, lecz ich sytuacja nie zmieniła się przez to, że prawdopodobieństwo uruchomienia transzy gwarancji obejmującej ponowne podwyższenie gwarancji nie wzrosło istotnie. Ponadto ponowne podwyższenie gwarancji w znacznej mierze pokrywa się z pierwotną gwarancją, którą Komisja zbadała już w ramach decyzji z 2011 r., i to w kontekście nie tylko scenariusza podstawowego, lecz także najgorszego scenariusza ⁽⁵¹⁾.
- (49) Po drugie Niemcy uzasadniły swoje wcześniejsze stanowisko tym, że ponowne podwyższenie gwarancji, nawet gdyby zostało uznane za nową pomoc, podlega przyczynom zatwierdzenia wymienionym w decyzji z 2011 r., ponieważ w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja nie wyraziła żadnych wątpliwości co do tego, że środki wyrównawcze i wkład własny banku, które w decyzji z 2011 r. zostały uznane za właściwe i wystarczające, nadal są właściwe, gdyż nowa pomoc pozostaje w granicach środków zatwierdzonych w decyzji z 2011 r. ⁽⁵²⁾. Zdaniem Niemiec Komisja jest związana rozumowaniem przytoczonym w decyzji z 2011 r. w celu uzasadnienia zatwierdzenia pomocy.

⁽⁴⁴⁾ Zob. motyw 50 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁵⁾ Zob. motyw 52 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁶⁾ Zob. motywy 53 i 54 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁷⁾ Zob. motyw 56 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁸⁾ Zob. motyw 57 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁹⁾ Zob. motyw 63 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁵⁰⁾ Niemcy przekazały swoje uwagi, które odzwierciedlają wspólne stanowisko władz niemieckich, Szlezwika-Holsztynu, Hamburga i HSH, w piśmie z dnia 30 września 2013 r.

⁽⁵¹⁾ Zob. na przykład motyw 61 decyzji z 2011 r.

⁽⁵²⁾ Zob. motyw 57 decyzji o wszczęciu postępowania.

- (50) Po trzecie Niemcy poinformowały, że ponowne podwyższenie limitu gwarancji miało służyć przywróceniu długoterminowej rentowności HSH i było zgodne z celami określonymi w zatwierdzonym w 2011 r. planie restrukturyzacji. W związku z tym Niemcy wyjaśniły, że nie ma powodu, aby wątpić w długoterminową rentowność banku i trwałość jego modelu biznesowego. Władze niemieckie poinformowały, że odstępstwa od planu biznesowego, które w międzyczasie się pojawiły, nie uzasadniają wyciągnięcia innych wniosków. W obliczu całego czasu trwającego kryzysu w sektorze żeglugi oraz konieczności spełnienia wymogów ostrożnościowych odroczenie częściowego anulowania gwarancji o dwa do trzech lat umożliwi realizację bardziej zrównoważonego i obciążonego mniejszym ryzykiem modelu biznesowego. Bank jest w stanie zaakceptować wyższe opłaty, które musi uiszczać ze względu na ponowne podwyższenie gwarancji, ponieważ dysponuje wystarczającą bazą kapitałową i istnieją inne środki przewidziane w planie restrukturyzacji zatwierdzonym decyzją z 2011 r.
- (51) Ostatecznie Niemcy stwierdziły, że ponowne podwyższenie gwarancji stało się konieczne dla obliczania współczynników kapitałowych ze względu na czynniki zewnętrzne takie jak utrzymujący się kryzys finansowy, wzrost wymogów regulacyjnych wobec instytucji finansowych oraz przestawienie się na międzynarodowe standardy rachunkowości (zwane dalej „MSSF”).
- (52) W następstwie przedstawienia tych uwag Niemcy ponownie podjęły ścisłą współpracę z Komisją i przekazały więcej zaktualizowanych planów restrukturyzacji. Pierwszy plan restrukturyzacji został przedłożony w grudniu 2013 r., drugi, przeformułowany plan restrukturyzacji z ostrożniejszymi założeniami został przedłożony w kwietniu 2014 r., a kolejna aktualizacja planu biznesowego została dostarczona w kwietniu 2015 r. Ponieważ plany te nie rozwiały wątpliwości Komisji co do ich przydatności pod kątem przywrócenia rentowności HSH, władze niemieckie podjęły poszukiwania innych rozwiązań. W rezultacie tych starań ustalono najważniejsze elementy środków z 2016 r., które w październiku 2015 r. Niemcy uzgodniły z Komisją.
- (53) W dniu 21 marca 2016 r. Niemcy ponownie zgłosiły Komisji ponowne podwyższenie gwarancji w 2013 r. jako pomoc państwa na rzecz sprzedaży albo – w przypadku jej niepowodzenia – na rzecz likwidacji HSH.

4. OCENA ŚRODKÓW

- (54) Komisja uznała już środek z 2013 r., tzn. tymczasowo zatwierdzone w decyzji o wszczęciu postępowania ponowne podwyższenie gwarancji z 7 mld EUR na 10 mld EUR, za pomoc państwa⁽⁵³⁾. W swoich uwagach dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania (zob. motyw 49) Niemcy wprawdzie uznały, że ponowne podwyższenie gwarancji nie stanowi nowej pomocy, lecz – na wypadek, gdyby Komisja stwierdziła, że pomoc ta podlega powodowi zatwierdzenia w 2011 r. – nie wyjaśniły szczegółowo swojego stanowiska, ani nie poparły go dowodami. Ostatecznie Niemcy potwierdziły ocenę Komisji, że nowe zgłoszenie ponownego podwyższenia gwarancji stanowi „pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE”⁽⁵⁴⁾ na rzecz sprzedaży lub likwidacji HSH. W rezultacie Komisja potwierdza w niniejszej decyzji swoje przedstawione w decyzji o wszczęciu postępowania stanowisko, że przedmiotowy środek obejmuje pomoc państwa, na podstawie powodów przedstawionych w decyzji o wszczęciu postępowania i bez przeprowadzania ponownej oceny.
- (55) Komisja musiała jednak zbadać, czy środki z 2016 r. zawierają pomoc⁽⁵⁵⁾.
- (56) W związku z powyższym Komisja musi zbadać, czy omawiane środki pomocy – środek z 2013 r. i środki z 2016 r. (o ile obejmują pomoc) – można uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym.

4.1. Istnienie pomocy w ramach środków z 2016 r.

- (57) Komisja zauważa, że zdaniem Niemiec środki z 2016 r. nie obejmują dodatkowej pomocy państwa.
- (58) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”. Środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE wtedy, gdy spełnione są następujące warunki: a) środek jest finansowany ze środków państwowych; b) środek przynosi beneficjentowi korzyść; c) korzyść ta jest selektywna oraz d) środek zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem i może zakłócić wymianę handlową między państwami członkowskimi.

⁽⁵³⁾ Zob. motywy 37 i 38.

⁽⁵⁴⁾ W dniu 21 marca 2016 r. wraz ze zgłoszeniem Niemcy przekazały pismo.

⁽⁵⁵⁾ Zob. sekcja 2.2.2.

- (59) W odniesieniu do zastosowania środków państwowych należy stwierdzić, że środek 1 z 2016 r. obejmuje zarówno klauzulę podporządkowania wierzytelności, jak i mechanizm częściowego odroczenia zobowiązań właścicieli publicznych w zakresie płatności gwarancyjnych. Celem obu procedur jest zmniejszenie ryzyka niewypłacalności HoldCo. Programy te odnoszą się do zobowiązań płatnych na rzecz właścicieli publicznych jako wynagrodzenie i, gdyby środek 1 z 2016 r. przyniósł HSH korzyść, mogłyby one spowodować utratę zasobów państwowych.
- (60) W związku z tym Komisja uważa, że oba środki z 2016 r. obejmują zasoby państwowe – środek 1 z 2016 r. ze względu na porozumienie w sprawie podporządkowania wierzytelności i mechanizm częściowego odroczenia płatności należnych jako wynagrodzenie z tytułu gwarancji na podstawie decyzji z 2011 r., a środek 2 z 2016 r. ze względu na kwoty przekazane OpCo przez kraje związkowe za przekazanie aktywów.
- (61) Środek 2 z 2016 r., który polega na nabyciu aktywów przez kraje związkowe, jest środkiem wdrażanym przez państwo. Środek 1 z 2016 r., który polega na zmianie struktury płatniczej, należy przypisać właścicielom publicznym Finanzfonds AöR i tym samym państwu. Taka możliwość przypisania wynika z tego, że przedmiotowa zmiana stanowi część większego pakietu środków, w którego opracowywaniu kraje związkowe aktywnie uczestniczyły.
- (62) Środki z 2016 r. są wdrażane wyłącznie na rzecz HSH, w związku z czym mają charakter selektywny. Mogą one zakłócać konkurencję poprzez uniemożliwianie normalnego działania sił rynkowych. W obliczu liberalizacji usług finansowych w UE zakłócają one wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (63) Aby ocenić, czy środki z 2016 r. obejmują pomoc, Komisja musi ustalić, czy środki z 2016 r. przynoszą HSH dodatkową korzyść, która wykracza poza korzyść, która została już przyznana w związku z wdrożeniem środka z 2013 r.
- (64) Zanim jednak Komisja oceni, czy środki z 2016 r. wiążą się z dodatkową korzyścią, najpierw musi sobie przypomnieć, jak działa gwarancja; na tej podstawie Komisja może zbadać, w jaki sposób środki z 2016 r. w zaproponowanej formie wpływają na funkcjonowanie gwarancji.

4.1.1. Funkcjonowanie gwarancji oraz skutki środków z 2016 r.

- (65) Zatwierdzona decyzją z 2011 r. gwarancja przy drugiej stracie ma formę sekurytyzacji syntetycznej. Oznacza to, że cały gwarantowany portfel wirtualnie jest podzielony na trzy transze takie jak:
- 1) transza junior lub transza pierwszej straty w wysokości 3,2 mld EUR, którą w pełni finansuje bank i która została już odpisana;
  - 2) transza mezzanine lub transza drugiej straty w wysokości 10 mld EUR, którą finansuje państwo (pozostała kwota 7 mld EUR z 2011 r. i kolejne 3 mld EUR, zatwierdzone tymczasowo w decyzji o wszczęciu postępowania);
  - 3) transza senior.
- (66) Istnienie gwarancji ma zasadniczo dwa rodzaje skutków, a mianowicie skutki dla sprawozdawczości finansowej według MSSF i skutki dla wymogów kapitałowych wynikających z przepisów regulacyjnych i ostrożnościowych stosowanych przez organ nadzorujący.

Skutki dla sprawozdawczości finansowej

- (67) Po pierwsze gwarancja wyrównuje wszystkie straty wynikające z gwarantowanego portfela, o ile wynoszą one ponad 3,2 mld EUR, lecz nie przekraczają 13,2 mld EUR ⁽⁵⁶⁾.
- (68) Dopóki gwarantowane aktywa będą wykazane w bilansie, korekty wartości i rezerwy dokonywane w odniesieniu do tych aktywów według MSSF będą wyrównywane poprzez aktualizację wyceny w tej samej wysokości. Dopiero gdy aktywa zostaną ostatecznie zlikwidowane i nie będą już wykazane w bilansie, w związku z czym poniesione straty będą znane, roszczenia wyrównawcze w ramach gwarancji zostaną skutecznie wypłacone.

⁽⁵⁶⁾ Po tym, jak finansowana przez bank transza pierwszej straty w wysokości 3,2 mld EUR zostanie w pełni wypłacona, straty do maksymalnej wysokości 10 mld EUR zostaną w pełni wyrównane. Każde euro straty z gwarantowanego portfela w wysokości od 3,2 mld EUR plus jedno euro straty do 13,2 mld EUR zostanie zwrócone przez gwaranta bankowi.

- (69) Różne rodzaje roszczeń wyrównawczych w ramach gwarancji prowadzą do wykorzystania gwarancji w różnym zakresie:
- 1) Wysokość faktycznie wykorzystanej gwarancji (zwana dalej „faktycznie wykorzystaną kwotą gwarancji”) odpowiada kwocie pokrytych w danym momencie strat z gwarantowanego portfela. Pod koniec 2015 r. straty zostały faktycznie rozliczone w łącznej wysokości [1,2–2,0] mld EUR. Wiadomo już, że ze względu na obecnie zaspokajane roszczenia kwota ta wzrośnie w 2016 r. o [2–3] mld EUR.
  - 2) Niewykorzystana kwota gwarancji (zwana dalej „niewykorzystaną kwotą gwarancji”) oznacza natomiast kwotę, która jest jeszcze dostępna do celów pokrycia dalszych strat, i w tym przypadku wynosi [8,2–10,0] mld EUR (całkowita kwota gwarancji, tj. 10 mld EUR, pomniejszona o różnicę pomiędzy [3,2–5,0] mld EUR pokrytych i znanych strat a transzą pierwszej straty w wysokości 3,2 mld EUR).
  - 3) Łączna kwota wykorzystanej gwarancji (zwana dalej „łącznie wykorzystaną kwotą gwarancji”) oznacza kwotę gwarancji, która ma zostać wypłacona, jak tylko zostanie zlikwidowany cały portfel pierwotnie podlegający gwarancji. Obecnie nie można jeszcze ustalić łącznie wykorzystanej kwoty gwarancji.
  - 4) W danym momencie najbliższy szacunek łącznie wykorzystanej kwoty oznacza wirtualne wykorzystanie gwarancji (zwane dalej „wirtualnym wykorzystaniem”), które odpowiada sumie faktycznie wykorzystanej kwoty i rezerw na gwarantowany portfel według MSSF. Wirtualne wykorzystanie wynosi obecnie [6–8] mld EUR, tzn. [9,2–11,2] mld EUR (faktycznie wykorzystana kwota plus rezerwy) minus 3,2 mld EUR (transza pierwszej straty). Bank oblicza także szacowaną wykorzystaną kwotę całkowitą (zwaną dalej „szacowaną wykorzystaną kwotą całkowitą”).
- (70) Opłaty z tytułu gwarancji składają się z dwóch elementów: składki podstawowej w wysokości 4 % (zwanej dalej „składką podstawową”) i składki dodatkowej w wysokości 3,85 % (zwanej dalej „składką dodatkową”). Podstawę obliczania składki podstawowej stanowi łączna kwota pozostałej gwarancji, tzn. 10 mld EUR. Podstawę obliczania składki dodatkowej stanowi natomiast łącznie wykorzystana kwota gwarancji, której obecnie nie można jeszcze ustalić ⁽⁵⁷⁾.
- (71) Według MSSF opłaty na rzecz pozostałej gwarancji uznaje się za składki ubezpieczeniowe i w rezultacie ujmuje się je zwyczajnie w rachunku zysków i strat.
- (72) Jeśli jednak wykorzystanie gwarancji jest prawdopodobne lub gdy faktycznie wykorzystana kwota jest większa od zera, opłaty szacuje się wtedy na podstawie tej części gwarancji. Według MSSF tego rodzaju obciążenia należy porównać ze zobowiązaniami (odniesiona została korzyść, która musi zostać spłacona), w związku z których spłatą muszą zostać utworzone rezerwy. Według MSSF wysokości odpowiednich rezerw musi rosnąć wraz ze wzrostem szacowanej wykorzystanej kwoty całkowitej. Każde dodatkowe wykorzystanie gwarancji prowadzi do wzrostu szacowanej wykorzystanej kwoty całkowitej, a tym samym do wzrostu opłat w przyszłości, co z kolei prowadzi do wzrostu wymaganych rezerw.
- (73) Składka dodatkowa jest określana na podstawie mechanizmu odroczenia (skryptu dłużnego), który stosuje się przy wskaźniku CET1 HSH na skonsolidowanym poziomie (HoldCo + OpCo) wynoszącym 10 %. Ten mechanizm odroczenia umożliwia całkowite odroczenie wszystkich należnych płatności na okres do [2030–2040] r. Ponadto mechanizm ten stosuje się również do rezerw, które tworzy się na przyszłe płatności w ramach skryptu dłużnego. Oznacza to, że już utworzone rezerwy można zwolnić na pokrycie strat jako bufor, jeśli straty te doprowadziłyby do obniżenia wskaźnika CET1 poniżej 10 % ⁽⁵⁸⁾.

Skutki ostrożnościowe

- (74) Po drugie waga ryzyka mająca zastosowanie do transzy senior przy obliczaniu aktywów ważonych ryzykiem (zwanym dalej „RWA”) zgodnie z formułą ostrożnościową przewidzianą w pakiecie Bazylea II (zwaną dalej „formułą ostrożnościową”), która znajduje zastosowanie do syntetycznych instrumentów sekuryzacyjnych takich jak gwarancja przy drugiej stracie, zostaje obniżona poprzez gwarancję do 20 % ⁽⁵⁹⁾.
- (75) Zgodnie z przepisami nadzorczymi oraz z uwzględnieniem uznaniowości przysługującej organom nadzorującym przy stosowaniu tych przepisów należy uwzględnić dwie wartości progowe, aby gwarancja zachowała swoją ważność. Pierwsza wartość progowa jest uzależniona od ostrożnościowego obliczania oczekiwanych strat (w scenariuszu podstawowym), natomiast druga wartość progowa jest powiązana z nieoczekiwanymi stratami (dodatkowymi stratami w najgorszym scenariuszu) w pozostałym portfelu objętym gwarancją. Kwota

⁽⁵⁷⁾ Zob. motywy 24 i 25.

⁽⁵⁸⁾ Zob. motyw 25.

⁽⁵⁹⁾ Organ nadzorujący oblicza RWA w celu określenia bezwzględnej wysokości kapitału, jaką musi posiadać bank.

oczekiwanych i nieoczekiwanych strat z pozostałego portfela musi zostać w pewnym stopniu pokryta z niewykorzystanej kwoty gwarancji. Nieprzestrzeganie jednej z tych wartości progowych lub obu z nich jest więc uzależnione od dostępnej, niewykorzystanej kwoty gwarancji, na którą znaczny wpływ ma wysokość pokrytych strat.

- (76) W przypadku nieprzestrzegania pierwszej wartości progowej zastosowanie formuły ostrożnościowej doprowadzi do wzrostu wysokości RWA, które należy przypisać transzy senior, względem minimalnego poziomu 20 %, przy czym tego rodzaju wzrost jest proporcjonalny do zakresu strat niepokrytych z gwarancji. W przypadku nieprzestrzegania drugiej wartości progowej formuła ostrożnościowa zasadniczo nie znajduje już zastosowania. W takim przypadku RWA, które należy przypisać transzy senior, rosną bezpośrednio z minimalnego poziomu 20 % do poziomu, który obowiązywałby bez gwarancji (zwanego dalej „zjawiskiem nagłych spadków”).

4.1.2. Korzyści płynące ze środka 1 z 2016 r.

- (77) Zgodnie ze zgłoszeniem HSH ma zostać rozdzielony na spółki HoldCo i OpCo. Opłaty gwarancyjne podlegające mechanizmowi wynagrodzeń z tytułu gwarancji, który został zatwierdzony decyzją z 2011 r., pozostają niezmienione. Zostaną one jednak podzielone w następujący sposób:

- 1) OpCo będzie w dalszym ciągu płacić 2,20 % od jeszcze niewykorzystanej części gwarancji;
- 2) HoldCo przejmie pozostałe płatności z tytułu gwarancji:
  - 1) 1,80 % od całej pozostałej kwoty gwarancji;
  - 2) 2,20 % od już wykorzystanej części gwarancji;
  - 3) 3,85 % od ostatecznie wykorzystanej części gwarancji, w zależności od wartości skryptu dłużnego.

- (78) Podział na OpCo i HoldCo doprowadzi do tego, że skutki rachunkowe wynagrodzenia z tytułu gwarancji będą w dalszym ciągu powstawać po stronie OpCo, podczas gdy całe zapotrzebowanie rezerwowe według MSSF, wynikające z płatności od wykorzystanej części gwarancji, będzie przypadać HoldCo. Komisja podkreśla jednak, że na skonsolidowanym poziomie banku (HoldCo + OpCo) nie nastąpią żadne zmiany odnoszące się do struktury gwarancji, ani jej skutków, w związku z czym sam podział nie przyniesie HSH żadnej dodatkowej korzyści.

- (79) Zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi przez Niemcy sama spółka HoldCo nie będzie prowadziła żadnej działalności gospodarczej i w związku z tym oprócz dochodów wynikających z udziału w OpCo nie będzie uzyskiwała innych dochodów. HoldCo otrzyma jednak od OpCo środki płynne w wysokości 260 mln EUR – 50 mln EUR na wydatki operacyjne w okresie sprzedaży oraz 210 mln EUR na należne opłaty gwarancyjne.

- (80) Komisja zwraca uwagę, że podczas procedury sprzedaży opłata, którą ma uiścić HoldCo pod koniec 2016 i 2017 r., będzie uzależniona – ze względu na wyżej opisany podział zobowiązań w zakresie płatności – od następujących czynników:

- 1) pozostałej całkowitej kwoty gwarancji (podstawa obliczania opłaty gwarancyjnej w wysokości 1,80 %, „1. komponent opłaty”);
- 2) kwoty gwarancji faktycznie wykorzystanej w 2016 i 2017 r. (podstawa obliczania części opłaty gwarancyjnej w wysokości 2,20 %, którą przejmują HoldCo, „2. komponent opłaty”);
- 3) łącznie wykorzystanej kwoty gwarancji (podstawa obliczania opłaty gwarancyjnej w wysokości 3,85 % powiązanej z wartością skryptu dłużnego, „3. komponent opłaty”).

Składka podstawowa w wysokości 1,80 %

- (81) W przypadku 1. komponentu opłaty pozostała kwota gwarancji wynosi obecnie 10 mld EUR (łącznie ze środkiem z 2013 r.). Kwota ta nie może dalej wzrosnąć, ponieważ 10 mld EUR odpowiada ustalonemu limitowi gwarancji. Podobnie niemożliwe jest to, że kwota ta zmniejszy się podczas procedury sprzedaży.

- (82) Biorąc pod uwagę to, że kwota wynosząca 10 mld EUR stanowi podstawę obliczania 1. komponentu opłaty na poziomie 1,80 %, Komisja uważa, że roczna opłata stanowiąca 1. komponent opłaty wyniesie 180 mln EUR.

Składka podstawowa w wysokości 2,20 %

- (83) W odniesieniu do 2. komponentu opłaty Komisja przypomina o tym, że zgodnie z najnowszymi dostępnymi szacunkami obliczone straty z gwarantowanego portfela wzrosną w 2016 r. do około [3,2–5,0] mld EUR, tzn. będą przekraczać o [0–1,8] mld EUR transzę pierwszej straty wynoszącą 3,2 mld EUR.

- (84) Kwota ta wzrosnąć jeszcze o straty, które poniesie HSH w związku z wdrożeniem środka 2 z 2016 r., tzn. poprzez przeniesienie gwarantowanych aktywów w wysokości do 6,2 mld EUR. EAD na rzecz właścicieli publicznych. Zgodnie z podjętymi zobowiązaniami wartość przeniesienia aktywów zostanie określona na podstawie wykazu dołączonego do zgłoszenia, który odzwierciedla wyniki wyceny rynkowej przeprowadzonej przez ekspertów z ramienia Komisji.
- (85) Komisja zwraca uwagę, że zgodnie ze zobowiązaniami bank ma przenieść do końca czerwca 2016 r. jedynie aktywa w wysokości 5 mld EUR. EAD. Do dnia przeniesienia gwarancja pozostaje w dużej mierze niewykorzystana i w związku z tym stosowne opłaty będzie uiszczać OpCo.
- (86) Na podstawie wykazu wartości przeniesienia (zob. załącznik II do niniejszej decyzji) oraz zależnie od optymalizacji wykorzystania gwarancji możliwe dodatkowe straty obliczone w ramach gwarancji, wynikające z przeniesienia portfela o wartości 5 mld EUR. EAD, wybranego z wykazu dostępnych aktywów o wartości [8–10] mld EUR. EAD, prawdopodobnie wyniosą od [1–4] mld EUR do [1–4] mld EUR.
- (87) W związku z tym Komisja uważa, że opłata, która ma być uiszczana w ramach 2. komponentu opłaty przez sześć miesięcy w 2016 r., prawdopodobnie wyniesie od [25–35] mln EUR do [25–35] mln EUR.

Składka dodatkowa w wysokości 3,85 %

- (88) Jeśli chodzi o 3. komponent opłaty, Komisja zwraca uwagę, że płatność składki w wysokości 3,85 % jest powiązana z wartością skryptu dłużnego, dla której miarodajny jest wskaźnik CET1 wynoszący 10 % na poziomie skonsolidowanym (HoldCo + OpCo). Według najnowszych dostępnych danych liczbowych wskaźnik CET1 HSH znajduje się już na swojej dolnej granicy wynoszącej 10 %, przy czym około [700–800] mln EUR pozostaje przeznaczonych na rezerwy w ramach skryptu dłużnego.
- (89) Dodatkowe straty w wysokości od [1–4] mld EUR do [1–4] mld EUR, które wynikają z przeniesienia aktywów o wartości 5 mld EUR. EAD z banku na kraje związkowe, doprowadzą do wzrostu całkowitej wykorzystanej kwoty gwarancji i tym samym w odniesieniu do zarówno 2., jak i 3. komponentu opłaty – do większego zapotrzebowania rezerwowego według MSSF.
- (90) Z analizy Komisji wynika, że dodatkowe zapotrzebowanie rezerwowe według MSSF w odniesieniu do 2. komponentu opłaty prawdopodobnie wyniesie od [700–900] mln EUR do [700–900] mln EUR.
- (91) Zgodnie z planem restrukturyzacji przedłożonym przez bank te dodatkowe rezerwy przypuszczalnie nie będą mogły zostać sfinansowane z dochodów netto banku i dlatego na skonsolidowanym poziomie prawdopodobnie doprowadzą do wykorzystania skryptu dłużnego w mniej więcej takiej samej kwocie. Takie wykorzystanie skryptu dłużnego jest jednak ograniczone do kwoty pozostałego bufora, tzn. do [700–800] mln EUR. Dodatkowe obciążenie w wysokości od [700–900] mln EUR do [700–900] mln EUR doprowadziłoby więc do obniżenia wskaźnika CET1 na skonsolidowanym poziomie poniżej 10 %.
- (92) Rezerwy na 3. komponent opłaty również są pokrywane ze skryptu dłużnego (zob. motyw 73). Ponieważ po utworzeniu rezerw na 2. komponent opłaty cały bufor rezerwowy zostałby umieszczony w ramach skryptu dłużnego i wskaźnik CET1 wynosiłby już poniżej 10 %, utworzenie dodatkowych rezerw na 3. komponent opłaty również należałoby odroczyć.
- (93) Każde przeniesienie aktywów w okresie sprzedaży powyżej kwoty 5 mld EUR, zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi przez Niemcy, prawdopodobnie doprowadziłoby do kolejnych strat. Straty te doprowadziłyby do dalszego obniżenia wskaźnika CET1 na skonsolidowanym poziomie, co zmniejszyłoby prawdopodobieństwo wzrostu wskaźnika CET1 powyżej 10 %. Tylko w takim przypadku byłyby wymagane płatności lub rezerwy na 3. komponent opłaty.
- (94) W związku z tym Komisja uważa, że podczas procedury sprzedaży prawdopodobnie nie będą wymagane żadne płatności lub rezerwy na 3. komponent opłaty. Komisja ponadto przypomina, że w przypadku pomyślnej sprzedaży, zgodnie z umową o udzielenie gwarancji, kraje związkowe mają prawo do rezygnacji z płatności dodatkowej składki w wysokości 3,85 % ⁽⁶⁰⁾.

⁽⁶⁰⁾ Prawo to zostało już przyznane w pierwotnej umowie o udzielenie gwarancji z 2009 r.

Opłaty gwarancyjne w ramach środka 1 z 2016 r.

- (95) Na podstawie udostępnionych informacji, łącznie z faktem, że środek 2 z 2016 r., tzn. przeniesienie aktywów, ma zostać wdrożony pod koniec czerwca 2016 r., Komisja stwierdza, że opłata, którą HoldCo ma uiszczać w 2016 r., prawdopodobnie będzie wynosiła od [205–210] mln EUR do [210–220] mln EUR. Komisja z zadowoleniem przyjmuje to, że taki margines w dużej mierze pokryje środki płynne udostępnione przez OpCo na rzecz HoldCo w wysokości 210 mln EUR.
- (96) Ponadto opłaty w wysokości 2,20 % będą uiszczane przez OpCo od niewykorzystanej kwoty gwarancji bez dodatkowego mechanizmu odroczenia i ich celem jest przede wszystkim pokrycie pełnej kwoty opłat gwarancyjnych za pierwszych sześć miesięcy 2016 r., zanim zostanie wdrożony środek 2 z 2016 r.
- (97) Opierając się na dostępnych informacjach, można stwierdzić, że płatności z tytułu gwarancji, które kraje związkowe otrzymają za 2016 r. po wdrożeniu środków z 2016 r., tym samym według wszelkiego prawdopodobieństwa nie będą wynosić mniej niż [385–400] mln EUR ([175–190] mln EUR od OpCo + 210 mln EUR od HoldCo). Oznacza to, że w 2016 r. zostanie odroczone do następnego terminu płatności kwota wynosząca maksymalnie [0–15] mln EUR. Takie odroczenie podlega rocznemu oprocentowaniu na poziomie 10 %.

Opłaty gwarancyjne w 2017 r.

- (98) Komisja stwierdza jednak, że opłaty, które HoldCo ma uiszczać w 2017 r., mogą być wyższe, ponieważ istnieje możliwość przeniesienia dalszych aktywów objętych gwarancją na rzecz właścicieli publicznych oraz HoldCo musi opłacać składkę z tytułu gwarancji w wysokości 2,20 % przez cały rok.
- (99) Jak już wspomniano, HoldCo nie będzie uzyskiwać żadnych dochodów; dlatego istnieje prawdopodobieństwo, że HoldCo – w przypadku gdy sprzedaż OpCo nastąpi po terminie wymagalności opłat za 2017 r. – nie będzie w stanie uiścić opłat gwarancyjnych za 2017 r. w terminie płatności. W takiej sytuacji, zgodnie ze zobowiązaniami ze strony Niemiec, płatności te mogą zostać odroczone do następnego terminu płatności zgodnie z obowiązującym na rynku oprocentowaniem w wysokości 10 %.
- (100) Komisja zwraca uwagę, że ostateczny termin sprzedaży HSH, zgodnie ze zobowiązaniami ze strony Niemiec, to 28 lutego 2018 r. oraz że dochód HoldCo ze skutecznej transakcji sprzedaży ma służyć przede wszystkim realizacji podjętych zobowiązań w zakresie płatności z tytułu gwarancji.
- (101) W związku z tym zobowiązania płatnicze, które nie zostaną zrealizowane do końca 2017 r., mogą zostać odroczone tylko wtedy, gdy OpCo nie została jeszcze sprzedana. Nawet w takich okolicznościach płatności zostałyby odroczone o maksymalnie dwa miesiące do momentu sprzedaży OpCo lub przekazania jej w stan uporządkowanej likwidacji. Takie odroczenie podlegałoby rocznemu oprocentowaniu na poziomie 10 %.

Wniosek

- (102) Podsumowując, Komisja stwierdza, że istnieje ryzyko, iż opłaty w wysokości 400 mln EUR, które zgodnie z obowiązującą umową o udzielenie gwarancji miały zostać uiszczone do końca 2016 r. (1,80 % + 2,20 % od pozostałej kwoty gwarancji w wysokości 10 mld EUR), nie zostaną uiszczone w pełnej wysokości, przy czym prawdopodobnie nastąpi odroczenie płatności kwoty nie wyższej niż [0–15] mln EUR. Z kolei płatności należne w 2017 r. być może będą musiały zostać odroczone w pełnej wysokości, przy czym ze względu na termin sprzedaży, tj. 28 lutego 2018 r., mogłyby one zostać odroczone na maksymalnie dwa miesiące.
- (103) Zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami wszelkie odroczone płatności podlegają rocznemu oprocentowaniu na poziomie 10 %. Na podstawie porozumienia osiągniętego w październiku 2015 r. najpłynniejsze pożyczki podporządkowane HSH⁽⁶¹⁾ mają przynosić roczny zysk na poziomie od 7,5 % do 8 %; obecnie ich roczny zysk wynosi około 10,6 %. Obie emisje staną się wymagalne podczas procedury sprzedaży w lutym 2017 r., przy czym wówczas musi zostać zwrócona kwota nominalna w wysokości 928 mln EUR. Dostarczają one informacje dotyczące ceny rynkowej w odniesieniu do narażenia HSH na ryzyko kapitałowe i w związku z tym stanowią konserwatywny szacunek wysokości wynagrodzenia za możliwe odroczenie płatności na warunkach rynkowych.
- (104) Biorąc pod uwagę skalę zysków z tych emisji podporządkowanych HSH oraz fakt, że ewentualne odroczenie płatności w 2016 r. prawdopodobnie byłoby ograniczone do maksymalnie [0–15] mln EUR, Komisja uznaje wynagrodzenie roczne na poziomie 10 % za ryzyko związane z odroczeniem na rok płatności w wysokości [0–15] mln EUR za rynkowe.

⁽⁶¹⁾ Kody ISIN DE000HSH2H15 i DE000HSH2H23.

- (105) Jeśli chodzi o możliwe odroczenie zobowiązań w zakresie płatności należnych w 2017 r., Komisja na razie stwierdza, że odroczenie byłoby możliwe tylko wtedy, gdyby transakcja sprzedaży nie została zrealizowana przed końcem 2017 r. Ewentualnie odroczone kwota prawdopodobnie byłaby porównywalna do pozostałej kwoty każdej z dwóch emisji podporządkowanych; z uwagi na ostateczny termin sprzedaży okres odroczenia byłby ograniczony do maksymalnie dwóch miesięcy, przez co ryzyko związane z odroczeniem byłoby znacznie niższe. Zważywszy na to, że odroczone zobowiązania w zakresie płatności należnych w 2017 r. posiadałyby w związku z tym krótszy termin wymagalności niż emisje podporządkowane oraz że powiązane z tym ryzyko jest odpowiednio niższe, Komisja uznaje roczne wynagrodzenie na poziomie 10 % za rynkowe.
- (106) Podsumowując, Komisja stwierdza, że ponieważ możliwe odroczenie części płatności z tytułu gwarancji na rzecz właścicieli publicznych a) w 2016 r., o ile w ogóle, prawdopodobnie dotyczyłoby tylko niższej kwoty, b) w odniesieniu do opłat należnych w 2017 r. byłoby ograniczone czasowo (o ile w zależności od faktycznej daty sprzedaży w ogóle by do niego doszło) oraz c) w każdym razie podlegałoby oprocentowaniu rynkowemu, z wdrożenia środka 1 z 2016 r. nie wynika żadna dodatkowa korzyść na rzecz HSH, związana z ryzykiem, o którym mowa w lit. a) i b).

4.1.3. Korzyści płynące ze środka 2 z 2016 r.

- (107) Zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi przez Niemcy HSH przenieś portfel obecnie objętych gwarancją aktywów w wysokości do 6,2 mld EUR. EAD na rzecz krajów związkowych. Przeniesienie to może nastąpić w kilku transzach podczas procedury sprzedaży w 2016 i 2017 r.
- (108) W celu określenia portfela podlegającego przeniesieniu Niemcy i bank wybrali objęte gwarancją aktywa w wysokości [8–10] mld EUR. EAD, które kwalifikują się do przeniesienia na rzecz właścicieli publicznych. Komisja stwierdza, że prawie wszystkie aktywa obejmują kredyty zagrożone z obszaru finansowania statków, który był jednym z głównych powodów, dlaczego bank znalazł się w trudnej sytuacji ⁽⁶²⁾.
- (109) Ponieważ obecnie na rynku nie ma żadnego nabywcy tych aktywów, Komisja uważa, że takie przeniesienie aktywów na rzecz właścicieli publicznych jest równoznaczne ze środkiem pomocy na rzecz aktywów o obniżonej wartości. Zgodnie z zasadami Komisji oraz z tym, co Komisja niedawno potwierdziła w decyzjach dotyczących kredytów zagrożonych we Włoszech i na Węgrzech ⁽⁶³⁾, takie przeniesienie aktywów można uznać za pozbawione pomocy tylko wtedy, gdy odbywa się na warunkach rynkowych.
- (110) W szczególności Komisja wyjaśniła, że na podstawie jakości portfela oraz z uwagi na brak nabywcy na rynku opiera swoją wycenę na zasadach szacowania wartości rynkowej w rozumieniu komunikatu w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości ⁽⁶⁴⁾. Główny cel wyceny nie polega więc na ustaleniu wartości godziwej, lecz wartości rynkowej, w której przypadku Komisja – jeśli wartość ta jest wykorzystywana w transakcji z podmiotem publicznym jako cena przeniesienia – może przyjąć, że bank nie czerpie żadnych korzyści; w ten sposób można wykluczyć istnienie pomocy państwa. Dlatego wycenę należy przeprowadzać w sposób szczególnie ostrożny i konserwatywny.
- (111) W związku z tym Komisja zwróciła się do niezależnych ekspertów ds. wyceny o wsparcie przy określaniu wartości rynkowej tych aktywów.

Oszacowanie wartości rynkowej

- (112) Na podstawie pierwszego wniosku o udostępnienie danych, złożonego przez Komisję i jej ekspertów w połowie grudnia 2015 r., w dniu 18 stycznia 2016 r. bank udostępnił odpowiednie informacje. W okresie od 20 stycznia do 19 marca 2016 r. odbyło się szereg spotkań, dyskusji, przekazów danych i innych kontaktów.
- (113) Portfel obejmuje około [...] instrumentów pożyczkowych, zabezpieczonych [...] statkami i innymi aktywami. Aby uniknąć problemów w odniesieniu do zabezpieczeń wykorzystanych do zabezpieczenia szeregu kredytów, bank udostępnił tak zwany „poziom formacji”, będący najniższym poziomem, na którym można obserwować zabezpieczenia jako zabezpieczenia dla dokładnie jednego wiersza. Portfel obejmuje [...] wierszy formacji.

⁽⁶²⁾ Zob. sekcja 2.1.

⁽⁶³⁾ Pomoc państwa nr SA.43390 (2016/N) i pomoc państwa nr SA.38843 (2015/N), dotychczas nieopublikowane.

⁽⁶⁴⁾ Komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1).

- (114) Zgodnie z ostrożnymi i konserwatywnymi zasadami wyceny eksperci z ramienia Komisji postawili na podstawie danych udostępnionych przez bank szereg hipotez. Na przykład inne zabezpieczenia niż statki, w odniesieniu do których ekspertom Komisji nie udostępniono żadnych danych, zostały w sposób konserwatywny wycenione na zero i wykluczone z obliczeń. Ponieważ nie istnieją żadne dane dotyczące dokładnej hierarchii roszczeń poszczególnych wierzycieli co do przepływów pieniężnych wygenerowanych przez zabezpieczenia, wszystkie roszczenia wynikające z zabezpieczeń na statkach, które nie są roszczeniami z tytułu gwarancji, zostały uznane za priorytetowe i odjęte od wartości zabezpieczeń. Nie uwzględniono również korzyści uzyskanych z niedawno przeprowadzonej restrukturyzacji zaciągniętych kredytów.
- (115) Model stosowany przez ekspertów Komisji jest modelem zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF). Wszystkie operacyjne przepływy pieniężne zostały dostosowane do możliwych do zaobserwowania danych rynkowych, na przykład do istniejących umów dotyczących transportu morskiego. Obniżono również najnowsze szacunki wartości likwidacyjnej statków, aby uwzględnić koszty sprzedaży i okres do momentu sprzedaży oraz skorygować możliwe do obserwacji statystycznej zakłócenia w szacunkach przeprowadzonych przez określonych kontrolerów. Ekonomiczny okres użytkowania statków został skrócony odpowiednio do możliwych do zaobserwowania danych. Wszystkie przepływy pieniężne zostały porównane z dostępnymi wskaźnikami rynkowymi stron trzecich i ograniczone do wysokości tych wskaźników. Wskaźniki wzrostu przepływów pieniężnych i wartości likwidacyjnych zostały obliczone na podstawie tych wskaźników rynkowych przy jednoczesnym ograniczeniu do okresu pięciu lat.
- (116) Chociaż uzgodnionym z bankiem terminem będącym podstawą dokonania szacowania był dzień 31 grudnia 2015 r., większość udostępnionych przez bank danych była zgodna ze stanem na dzień 30 września 2015 r. W związku z tym eksperci Komisji wykluczyli z wyceny wszystkie przepływy pieniężne wygenerowane zgodnie z prognozami w IV. kwartale 2015 r.
- (117) Na podstawie oceny swoich ekspertów Komisja stwierdza, że wartość rynkowa całego portfela wynosi [8–10] mld EUR. EAD przy [33,4 % – 56,8 %] EAD. Wartości rynkowe portfeli o wartości 6,2 mld EUR. EAD, które można wybrać spośród tych aktywów, wynoszą od 33,4 % do 56,8 % EAD. Wycena została przedstawiona władzom niemieckim i bankowi w zapisie wierszowym na poziomie formacji.

Wniosek

- (118) Zgodnie ze zobowiązaniami bank i właściciele publicznie będą stosować wycenę wierszową dołączoną do zgłoszenia i niniejszej decyzji (załącznik II) do celów oszacowania obowiązującej wartości przeniesienia dla określonego portfela. Suma wybranego portfela, łącznie ze wszystkimi transzami, nie może przekraczać 6,2 mld EUR. EAD. Zgodnie z podjętymi zobowiązaniami przy każdym przeniesieniu aktywów po dniu 31 sierpnia 2016 r. Komisja będzie aktualizować wycenę wybranych aktywów w celu zapewnienia, aby wartość rynkowa była dostosowana do zmian aktywów i rozwoju rynku.
- (119) Na koniec Komisja podkreśla, że sprzedaż pożyczek krajom związkowym po cenach wynikających z powyższego doprowadzi do poniesienia przez bank dalszych strat, które należy uwzględnić w rachunku zysku i strat i zrekompenzować możliwym dokapitalizowaniem banku. Komisja ponadto przypomina, że taka sprzedaż może mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie gwarancji, jak opisano w motywach 75 i 76, oraz że podlega uznaniowości organu nadzorującego. Wszystkie te skutki mogą doprowadzić do dalszego obniżenia kwoty dokapitalizowania banku. Komisja podkreśla jednak, że bank w żadnym razie nie może udzielać dalszej pomocy w formie subsydiów inwestycyjnych.
- (120) Na podstawie przeanalizowanych zobowiązań Komisja jest przekonana co do tego, że środek 2 z 2016 r., tzn. przeniesienie aktywów na rzecz właścicieli publicznych, jest realizowany zgodnie z wartością rynkową i tym samym nie prowadzi do osiągnięcia korzyści. Wynikające z tego straty zostaną zrekompenzowane bieżącym dokapitalizowaniem banku bez wykorzystania dalszej pomocy.

4.1.4. Wniosek

- (121) Na podstawie powyższej oceny Komisja stwierdza, że środki z 2016 r. nie obejmują pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

4.2. Zgodność z rynkiem wewnętrznym

- (122) Jak Komisja ustaliła w poprzedniej sekcji, środki z 2016 r. nie obejmują pomocy państwa.

- (123) Komisja tymczasowo uznała środek z 2013 r., przedstawiony w decyzji o wszczęciu postępowania, za zgodny z rynkiem wewnętrznym, jednak wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające, ponieważ miała wątpliwości co do zgodności przedmiotowego środka z rynkiem wewnętrznym, a w szczególności co do przywrócenia rentowności HSH – tak jak przyjęto w decyzji z 2011 r. – na podstawie nowego planu biznesowego ⁽⁶⁵⁾.
- (124) Ponieważ środek z 2013 r. został zgłoszony i tymczasowo uznano jego zgodność z rynkiem wewnętrznym, zanim wszedł w życie komunikat bankowy z 2013 r. ⁽⁶⁶⁾, Komisja w dalszym ciągu opiera swoją ocenę środka z 2013 r. na art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, tak jak wyjaśniono w komunikacie w sprawie przedłużenia z 2011 r. oraz zgodnie z ogólnymi zasadami pomocy państwa na rzecz instytucji finansowych, które zostały określone w komunikacie bankowym z 2008 r., dalej sformułowane w komunikacie w sprawie dokapitalizowania i komunikacie w sprawie restrukturyzacji ⁽⁶⁷⁾ oraz zmienione w komunikatach w sprawie przedłużenia z 2010 i 2011 r.

4.2.1. Badanie przyczyn wszczęcia procedury

- (125) W odniesieniu do swoich wątpliwości do co przywrócenia rentowności Komisja przytoczyła w decyzji o wszczęciu postępowania w szczególności trzy czynniki (w sekcji 2.4 znajduje się bardziej szczegółowy przegląd):
- 1) dalsze pogorszenie sytuacji gospodarczej przemysłu stocznioowego;
  - 2) gorsze wyniki ekonomiczne banku w porównaniu do prognoz finansowych w ramach scenariusza podstawowego przedstawionego w decyzji z 2011 r., w szczególności w odniesieniu do oczekiwanego rozwoju nowej działalności;
  - 3) wyższe opłaty gwarancyjne w wyniku podwyższenia kwoty gwarancji.
- (126) Jak określono w sekcji 1, Niemcy przedstawiły Komisji kilka opracowanych przez bank planów restrukturyzacji. W tym kontekście należy jednak uwzględnić następujące aspekty:
- 1) Sytuacja panująca w przemyśle stoczniowym uległa dalszemu drastycznemu pogorszeniu od momentu przyjęcia decyzji o wszczęciu postępowania, przy czym w lutym 2016 r. wskaźnik Baltic Dry osiągnął nowy, historycznie niski poziom, co w rezultacie doprowadziło do jeszcze większych i zakrojonych na jeszcze szerszą skalę strat w odniesieniu do działalności stoczniowej kontynuowanej przez HSH;
  - 2) w każdym roku, począwszy od przyjęcia decyzji o wszczęciu postępowania, HSH nie osiągnęło swoich własnych prognoz w odniesieniu do wyników nowych obszarów działalności, które w poszczególnych planach i tak zostały już znacznie zaniżone; dotyczy to w szczególności obszarów kredytowania przemysłu stocznioowego oraz bankowości korporacyjnej;
  - 3) opłaty gwarancyjne w dalszym ciągu w znacznym stopniu uniemożliwiają osiągnięcie rentowności HSH i prawdopodobieństwo tego, że całkowita kwota gwarancji zostanie obniżona w okresie gwarancji, znacznie się zmniejszyło.
- (127) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że wątpliwości wyrażone przez nią w decyzji o wszczęciu postępowania zostały rozwiązane poprzez plany restrukturyzacji.

4.2.2. Zmiana celu pomocy

- (128) Komisja stwierdza, że Niemcy ponownie zgłosiły środek z 2013 r. jako pomoc państwa na rzecz uporządkowanej likwidacji HSH Nordbank albo poprzez pozbawioną pomocy państwa sprzedaż albo poprzez zaprzestanie przeprowadzania nowych transakcji i likwidację. Biorąc pod uwagę ten nowy cel pomocy, Komisja uważa, że nie ma potrzeby bardziej szczegółowego badania przekazanych jej planów restrukturyzacji, i nie wyciąga żadnych konsekwencji z faktu, że jej wątpliwości co do przywrócenia rentowności banku nie zostały rozwiązane.
- (129) Zamiast tego Komisja zbada zgodność pomocy na podstawie sekcji 2 komunikatu w sprawie restrukturyzacji, a w szczególności podsekcji „Przywrócenie rentowności poprzez sprzedaż banku”, oraz na podstawie sekcji 5 komunikatu bankowego z 2008 r. ⁽⁶⁸⁾ „Pomoc na rzecz kontrolowanej likwidacji instytucji finansowych”.

⁽⁶⁵⁾ Zob. motyw 56 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁶⁶⁾ Komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1).

⁽⁶⁷⁾ Komunikat Komisji w sprawie przywrócenia rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regułami pomocy państwa (Dz.U. C 195 z 19.8.2009, s. 9).

⁽⁶⁸⁾ Zob. motyw 124, aby uzyskać szczegółowe wyjaśnienie, dlaczego komunikat bankowy z 2008 r. ma zastosowanie w omawianym przypadku.

(130) Zgodnie z sekcją 2 komunikatu w sprawie restrukturyzacji sprzedaż znajdującego się w trudnej sytuacji banku innej instytucji finansowej może pomóc przywrócić długoterminową rentowność, jeśli nabywcą jest przedsiębiorstwo rentowne i zdolne do przejścia banku w trudnej sytuacji. Nabywca powinien wykazać, że zintegrowany podmiot będzie rentowny.

(131) Zgodnie z sekcją 5 komunikatu bankowego z 2008 r. pomoc na rzecz kontrolowanej likwidacji instytucji finansowych musi zostać oceniona na podstawie sekcji 3 komunikatu bankowego z 2008 r., a w szczególności na podstawie podsekcji:

- 1) „Pomoc ograniczona do minimum – wkład sektora prywatnego”; oraz
- 2) „Unikanie nadmiernych zakłóceń konkurencji”.

Wymagania te odpowiadają wymaganiom określonym w sekcji 2 komunikatu w sprawie restrukturyzacji, obowiązującym w przypadku skutecznej sprzedaży.

(132) Zważywszy na to, że uporządkowaną likwidację banku można osiągnąć poprzez zbycie OpCo, ponadto muszą zostać spełnione określone kryteria, wymienione w pkt 49 komunikatu bankowego z 2008 r., tzn. „aby zagwarantować, że pomoc nie zostanie udzielona nabywcom całości lub części instytucji finansowej lub też sprzedawanym podmiotom, należy zadbać o to, by przestrzegane były określone warunki sprzedaży [...]”:

- 1) proces sprzedaży powinien mieć charakter otwarty i niedyskryminacyjny;
- 2) sprzedaż powinna nastąpić na warunkach rynkowych;
- 3) instytucja finansowa [...] powinny dążyć do uzyskania jak najwyższej ceny za sprzedawane aktywa i zobowiązania.”.

Wymienione wymagania odpowiadają wymaganiom określonym w sekcji 2 komunikatu w sprawie restrukturyzacji w odniesieniu do procedury sprzedaży.

(133) Zgodnie z pkt 50 komunikatu bankowego z 2008 r. zgodność nowej, określonej na podstawie powyższych kryteriów pomocy na rzecz nabywcy lub sprzedawanego podmiotu lub dziedziny działalności podlega osobnej ocenie.

4.2.3. Ograniczenie pomocy do minimum

(134) W odniesieniu do ograniczenia pomocy do minimum oraz wkładu sektora prywatnego Komisja powołuje się na swoją ocenę przedstawioną w motywie 57 decyzji o wszczęciu postępowania, w której doszła do wniosku, że podwyższenie gwarancji przy drugiej stracie – w której przypadku chodzi o nową pomoc – pozostaje w granicach pierwotnie zatwierdzonych w decyzji z 2011 r. W związku z tym Komisja stwierdza, że wynagrodzenie zatwierdzone decyzją z 2011 r. jest właściwe również dla nowego środka.

(135) W ramach tymczasowego zatwierdzenia środka Komisja uwzględniła w swojej analizie również jednorazową płatność przez bank 275 mln EUR na rzecz gwaranta oraz to, że dodatkową kwotę 3 mld EUR gwarancji można by potraktować priorytetowo względem istniejącej gwarancji w wysokości 7 mld EUR. Na podstawie tych dwóch dodatkowych elementów Komisja doszła do wniosku, że wynagrodzenie właściwie uwzględni większe ryzyko gwaranta.

(136) Komisja ob staje przy tej ocenie i zarazem zwraca uwagę na to, że znaczna część struktury opłat gwarancyjnych miała zapewnić wystarczający zwrot kwoty pomocy. Ponieważ nowy program pomocy ma umożliwiać faktyczny zwrot tych kwot gwarantowi, zapewnia on, aby pomoc, którą HSH otrzymał w trakcie kryzysu, była ograniczona do wymaganego minimum.

(137) Środki służące podziałowi obciążenia zostały wdrożone zgodnie z decyzją z 2011 r. i Komisja potwierdza swoją ocenę przedstawioną w decyzji o wszczęciu postępowania, że nie ma wątpliwości co do tego, że przedmiotowe środki na rzecz zapewnienia zgodności środka z 2013 r. nadal są właściwe.

(138) Na tej podstawie Komisja stwierdza, że pomoc jest ograniczona do wymaganego minimum oraz że zawiera wystarczający wkład sektora prywatnego.

4.2.4. Unikanie nadmiernych zakłóceń konkurencji

- (139) W odniesieniu do zakłóceń konkurencji Komisja uznaje, że celem pomocy jest zapewnienie, aby HSH ostatecznie zniknął z rynku jako niezależna instytucja finansowa, i to albo poprzez a) sprzedaż innej instytucji finansowej albo b) zaprzestanie przeprowadzania nowych transakcji, przez co udział rynkowy HSH stanie się dostępny dla innych podmiotów na rynku.
- (140) Komisja jest zdania, że przedłożone przez Niemcy zobowiązania, które mają zostać zrealizowane w ramach procedury sprzedaży, będą służyły spełnieniu określonych w sekcji 3 komunikatu bankowego z 2008 r. wymogów w zakresie ograniczenia zakłóceń konkurencji, a mianowicie:
- 1) ograniczenie działalności poprzez ograniczenie obszaru finansowania statków do [1–2] mld EUR rocznie i poprzez ograniczenie obszaru bankowości korporacyjnej do transakcji zawieranych w Niemczech oraz zobowiązanie do nieprowadzenia wyspecjalizowanego handlu na własny rachunek;
  - 2) dalsze obniżenie sumy bilansowej do [100–110] mld EUR w 2016 r. i do [90–100] mld EUR w 2017 r.; oraz
  - 3) ograniczenia praktyk niezgodnych z otrzymaniem pomocy, takie jak zakaz reklamy, zakaz przejęć i górny limit wynagrodzenia.
- (141) Ponadto Komisja z zadowoleniem odnotowuje, że Niemcy zobowiązały się do zapewnienia, aby po pomyślnej sprzedaży HSH Nordbank przyjął nową nazwę oraz aby sprzedaż aktywów HSH mogła odbywać się pojedynczo lub w pakietach na rzecz różnych nabywców, jak określono w zobowiązaniach.
- (142) W przypadku, gdyby sprzedaż nie powiodła się z powodu a) braku oferentów; b) istnienia tylko takich oferentów, którzy według założeń zobowiązań nie kwalifikują się do nabycia; c) tego, że najwyższa oferta prowadzi do ujemnej ceny, lub d) tego, że zgodnie z oceną rentowności przez Komisję zintegrowane przedsiębiorstwo jest nierentowne, Niemcy i HSH zobowiązują się do zapewnienia, aby bank zaprzestał swojej nowej działalności i zarządzał swoimi aktywami z myślą o uporządkowanej likwidacji ⁽⁶⁹⁾.
- (143) Na tej podstawie Komisja stwierdza, że zobowiązania podjęte przez Niemcy podczas procedury sprzedaży i później – niezależnie od jej ostatecznego wyniku – zapewnią uniknięcie nadmiernych zakłóceń konkurencji.

4.2.5. Procedura sprzedaży

- (144) Jak szczegółowo określono w sekcji 4.1, HSH zostaje podzielony w ramach środków z 2016 r. na spółkę holdingową HoldCo i operacyjną spółkę zależną OpCo, przy czym OpCo albo ma zostać sprzedana do dnia 28 lutego 2018 r. albo jej nowa działalność ma zostać zaprzestana. Środki te nie obejmują nowej pomocy.
- (145) Zgodnie z sekcją 2 komunikatu w sprawie restrukturyzacji oraz zgodnie z sekcją 5 komunikatu bankowego z 2008 r. należy spełnić określone wymagania, aby procedura sprzedaży nadawała się do a) przywrócenia rentowności banku poprzez jego sprzedaż oraz b) zapewnienia, aby nabywcy nie została udzielona żadna pomoc.
- (146) W odniesieniu do kwestii ewentualnej pomocy na rzecz nabywcy Komisja z zadowoleniem przyjmuje podjęte przez Niemcy zobowiązanie do sprzedaży OpCo za pośrednictwem otwartej, przejrzystej i konkurencyjnej procedury zamówień publicznych oraz po cenie dodatniej do dnia 28 lutego 2018 r. Niemcy przedłożą Komisji harmonogram z uwzględnieniem najważniejszych etapów, jak tylko procedura sprzedaży się rozpocznie, tak aby Komisja mogła monitorować jej realizację. Niemcy wskazały już w zobowiązaniach najpóźniejsze możliwe terminy najważniejszych etapów.
- (147) W odniesieniu do kwestii tego, czy sprzedaż przywróci rentowność przedsiębiorstwa, Komisja z zadowoleniem przyjmuje oba zobowiązania Niemiec do dopilnowania, aby w postępowaniu przetargowym uczestniczyli oferenci, którzy a) posiadają wymagane zasoby finansowe i potwierdzoną wiedzę branżową, umożliwiającą im zarządzanie OpCo jako rentownym i aktywnym konkurentem; oraz b) są niezależni od sektora publicznego. Banki krajowe i publiczne kasy oszczędnościowe (jeśli składają ofertę wspólnie z innymi oferentami) mogą wziąć udział w postępowaniu przetargowym.
- (148) Ponadto Komisja z zadowoleniem przyjmuje szereg zobowiązań ze strony Niemiec, których celem jest poprawa sytuacji gospodarczej OpCo, takich jak wdrożenie dalszych środków restrukturyzacyjnych w formie obniżenia kosztów (do [570–590] mln EUR w 2016 r. i [520–550] mln EUR w 2017 r.), usprawnienie zarządzania płynnością i ryzykiem banku oraz ogólne zobowiązanie do zrównoważonego zarządzania aktywami i zobowiązaniami banku w celu poprawy szans na pomyślne przeprowadzenie transakcji sprzedaży po możliwie najwyższej cenie z zachowaniem zgodności.

⁽⁶⁹⁾ Zob. pkt 5.9 wykazu zobowiązań.

- (149) Komisja zwraca uwagę, że musi przyjąć kolejną decyzję, jak tylko w ramach procedury sprzedaży zostanie złożona ostateczna oferta. W tej decyzji należy zbadać, a) czy zintegrowane przedsiębiorstwo faktycznie jest rentowne; oraz b) czy ostateczna oferta cenowa faktycznie jest dodatnia i czy ani nabywcy, ani sprzedawanej instytucji finansowej nie będzie udzielana pomoc podczas procedury sprzedaży. ⁽⁷⁰⁾ Komisja z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Niemiec do przekazania jej ostatecznej oferty w celu jej zbadania i zatwierdzenia.
- (150) W odniesieniu do wymaganego badania rentowności Komisja stwierdza, że zmiana samego właściciela, nieobejmująca zmiany modelu biznesowego, np. w momencie wejścia na giełdę, wywołałaby takie same wątpliwości co do rentowności, jakie Komisja wyraziła w decyzji o wszczęciu postępowania i których, jak określono w sekcji 4.1.2 niniejszej decyzji, nie udało się rozwiązać.
- (151) Na podstawie wspomnianych zobowiązań i powyższych rozważań Komisja stwierdza, że wymagania określone w pkt 49 komunikatu bankowego z 2008 r. i w pkt 17 i 18 komunikatu w sprawie restrukturyzacji zostały spełnione.

4.2.6. Monitorowanie

- (152) Komisja z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie się Niemiec do zapewnienia pełnego monitorowania i szczegółowej analizy realizacji zobowiązań przez wykwalifikowanego i niezależnego powiernika monitorującego.

5. WNIOSEK

- (153) Na podstawie podjętych zobowiązań oraz powyższej oceny Komisja stwierdza, że środek z 2013 r., który został ponownie zgłoszony jako pomoc na uporządkowaną likwidację HSH, można uznać za zgodny z regułami rynku wewnętrznego,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Środki z 2016 r., które Niemcy zamierzają wdrożyć na rzecz HSH Nordbank, nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Środek z 2013 r. polegający na ponownym podwyższeniu gwarancji przy drugiej stracie o 3 mld EUR, który został przyznany HSH Nordbank przez Finanzfonds AöR, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i w świetle zobowiązań przedstawionych w załączniku I do niniejszej decyzji jest zgodny z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Federalnej Niemiec.

Sporządzono w Brukseli dnia 2 maja 2016 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji

⁽⁷⁰⁾ Komisja zwraca uwagę, że poprzez wejście w życie dyrektywy w sprawie działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/UE oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 190)) każda nowa, określona w procedurze sprzedaży pomoc może zostać udzielona wyłącznie w przypadku likwidacji i musi być przedmiotem osobnej decyzji Komisji.

ZAŁĄCZNIK I

KATALOG ZOBOWIĄZAŃ W RAMACH POSTĘPOWANIA W SPRAWIE POMOCY PAŃSTWA NR SA.29338
HSH NORDBANK AG

Niemcy przyjęły zobowiązanie do wdrożenia następujących zobowiązań:

1. **[Etap restrukturyzacji i powiernik monitorujący]**

- 1.1. **[Etap restrukturyzacji]** Etap restrukturyzacji kończy się wraz z zakończeniem procedury sprzedaży. Zobowiązania mają zastosowanie na etapie restrukturyzacji, o ile z konkretnej treści poszczególnych zobowiązań nie wynika inaczej.
- 1.2. **[Powiernik monitorujący]** Na etapie restrukturyzacji pełne i właściwe wdrażanie wszystkich wymienionych zobowiązań będzie przedmiotem ciągłego i gruntownego nadzoru oraz szczegółowej kontroli ze strony odpowiednio wykwalifikowanego powiernika monitorującego niezależnego od HSH.

2. **[Struktura holdingowa]**

- 2.1. **[Utworzenie struktury holdingowej]** HSH zostanie rozdzielony na spółkę holdingową („HoldCo”) oraz podlegającą sprzedaży spółkę zależną („OpCo”).
- 2.2. **[Spółka zależna]** OpCo wejdzie w posiadanie wszystkich aktywów i zobowiązań HSH, w tym aktywów objętych gwarancją (o ile nie zostaną one sprzedane krajom związkowym zgodnie z pkt 4), samej gwarancji oraz licencji bankowej. Aby zapewnić działalność operacyjną HoldCo, OpCo dostarczy HoldCo płynność w wysokości 50 mln EUR.
- 2.3. **[Spółka holdingowa]** Po stronie aktywów bilansu HoldCo, oprócz płynności, o której mowa w pkt 2.2 i 3.3, znajdują się udziały w OpCo. Do momentu sprzedaży HoldCo będzie w posiadaniu co najmniej 90 % udziałów w OpCo.

3. **[Zobowiązania gwarancyjne]**

- 3.1. **[Podział zobowiązań gwarancyjnych]** Umowa o udzielenie gwarancji, zawarta w dniu 2 czerwca 2009 r. pomiędzy HSH Finanzfonds AöR a HSH, zostaje dostosowana w poniżej opisany sposób.

OpCo wypłaca jako wynagrodzenie za uzyskanie skutku ulgi w kapitale 2,2 % składki podstawowej od jeszcze niewykorzystanej części gwarancji.

Zgodnie z umową o udzielenie gwarancji wszystkie inne zobowiązania HSH opisane w decyzji zatwierdzającej z dnia 20 września 2011 r., C 29/2009 (ex N 264/2009), czyli:

- a) 2,2 % składki podstawowej od wykorzystanej części gwarancji jako wynagrodzenie;
- b) 1,8 % składki podstawowej jako płatność z tytułu wycofania;
- c) 3,85 % składki dodatkowej łącznie z wartością skryptu dłużnego;

łącznie z wszelkimi powiązаныmi rezerwami bilansowymi zostaną przeniesione na HoldCo z dniem 1 stycznia 2016 r.

- 3.2. **[Klauzula odpowiedzialności]** Przeniesienie zobowiązań gwarancyjnych na HoldCo nie ma żadnego wpływu na określone w decyzji zatwierdzającej z dnia 20 września 2011 r., C 29/2009 (ex N 264/2009), zobowiązania gwarancyjne, które muszą zostać zrealizowane łącznie.

- a) Postanowienia umowy o udzielenie gwarancji z dnia 2 czerwca 2009 r., zgodnie z warunkami określonymi przez Komisję w decyzji zatwierdzającej, pozostają niezmienione z zastrzeżeniem zmian wynikających z podziału zobowiązań w zakresie płatności składek zgodnie z pkt 3.1.
- b) Do momentu sprzedaży właściwy dla wartości skryptu dłużnego minimalny wskaźnik kapitału podstawowego w wysokości 10 % oblicza się na podstawie kapitalizacji całego koncernu, a po zakończeniu sprzedaży – na podstawie kapitalizacji HoldCo. W przypadku niepowodzenia procesu sprzedaży wskaźnik ten nadal oblicza się na podstawie kapitalizacji całego koncernu.
- c) W przypadku sprzedaży akcji na rzecz OpCo przejęta przez HoldCo kwota dodatkowej składki w wysokości 3,85 % może zostać obniżona z inicjatywy właścicieli publicznych proporcjonalnie do ich bezpośredniego lub pośredniego udziału.

- 3.3. **[Realizacja zobowiązań gwarancyjnych]** Dochód HoldCo ze sprzedaży swoich udziałów na rzecz OpCo służy przede wszystkim realizacji podjętych zobowiązań w zakresie płatności składek. Aby zapewnić ochronę HoldCo przed niewypłacalnością, ustala się odpowiednie działania, a mianowicie wykwalifikowane podporządkowanie wierzytelności w ramach umowy gwarancyjnej zawartej pomiędzy HSH Finanzfonds AöR a HoldCo. W przypadku nieudanego zakończenia procedury sprzedaży kraje związkowe, w granicach dozwolonych przepisami prawa, anulują skutki podporządkowania wierzytelności i dochody z likwidacji wykorzystują najpierw do celów realizacji należnych zobowiązań gwarancyjnych.

Następnie OpCo dokonuje na rzecz HoldCo jednorazowej płatności w wysokości 210 mln EUR w celu realizacji zobowiązań w zakresie płatności składek, podjętych przez HoldCo w ramach procedury sprzedaży. Przejętą przez HoldCo składkę w wysokości 2,2 % składki podstawowej od wykorzystanej części gwarancji opłaca się od momentu skorzystania z gwarancji w szczególności ze względu na sprzedaż aktywów zgodnie z pkt 4. Bank zamierza sprzedać aktywa zgodnie z pkt 4 po czerwcu 2016 r. Do momentu takiej sprzedaży OpCo pozostaje zobowiązana do płatności tych 2,2 % składki podstawowej. W przypadku gdyby w terminie płatności HoldCo nie dysponowała płynnością wystarczającą na dokonanie płatności wszystkich pozostałych kwot składek lub gdyby istniały przeszkody prawne uniemożliwiające wypłatę, w szczególności ze względu na naruszenie przepisów o utrzymaniu kapitału lub na istniejące podporządkowanie wierzytelności, lub gdyby HoldCo stała się przez to niewypłacalna, wówczas płatność tej części pozostałych kwot składek może zostać odroczone do następnego terminu płatności zgodnie z obowiązującym na rynku oprocentowaniem w wysokości 10 %.

4. **[Sprzedaż aktywów krajom związkowym i na rynku]**

- 4.1. **[Sprzedaż aktywów]** HSH może sprzedać aktywa w wysokości do 8,2 mld EUR *Exposure at Default* (EAD) i rozliczyć poniesione przy tym straty zgodnie z warunkami określonymi w umowie gwarancyjnej zawartej z HSH Finanzfonds AöR, z czego aktywa w wysokości do 6,2 mld EUR EAD może sprzedać krajom związkowym. Bank zamierza przekazać krajom związkowym w 2016 r. portfel w wysokości 5 mld EUR EAD. Sprzedaż następuje po cenie rynkowej. Nie ma to wpływu na przysługujące HSH prawo do dalszej sprzedaży aktywów na rynku i ich rozliczenia zgodnie z warunkami określonymi w obowiązującej umowie gwarancyjnej.
- 4.2. **[Elastyczność przy wyborze aktywów podlegających przeniesieniu]** Przy określaniu ceny zakupu wybranych aktywów kraje związkowe kierują się wyceną załączoną do niniejszego wykazu zobowiązań w formie załącznika. Na podstawie tej wyceny kraje związkowe mogą dowolnie określić cenę rynkową dla części wybranych aktywów oraz zastosować tę wycenę do swojego obszaru działalności, o ile wybrany portfel nie przekracza łącznie 6,2 mld EUR EAD. Wybrane aktywa mogą zostać przejęte przez kraje związkowe w terminie sprzedaży łącznie, ale też pojedynczo lub w pakietach. W przypadku przeniesienia aktywów po dniu 31 sierpnia 2016 r. Komisja zaktualizuje wycenę.

5. **[Sprzedaż]**

- 5.1. **[Procedura sprzedaży]** Z zastrzeżeniem pkt 5.3 HoldCo sprzedaje swoje udziały w OpCo do dnia 28 lutego 2018 r. („termin sprzedaży”) za pośrednictwem otwartej, wolnej od dyskryminacji, konkurencyjnej i przejrzystej procedury („procedura sprzedaży”). Termin sprzedaży staje się wiążący z chwilą podpisania („signing”) umowy kupna-sprzedaży.
- 5.2. **[Przedłużenie terminu sprzedaży]** Wskazany w pkt 5.1 termin może zostać przedłużony o sześć miesięcy za zgodą Komisji, jeśli techniczna realizacja modelu opóźnia się z powodów, na które kraje związkowe nie mają bezpośredniego wpływu.
- 5.3. **[Termin przejściowy w odniesieniu do udziałów krajów związkowych]** Kraje związkowe są uprawnione do zachowania swoich bezpośrednich i pośrednich udziałów w HoldCo do 25 % udziałów w OpCo przez maksymalnie cztery lata po zakończeniu sprzedaży.
- 5.4. **[Harmonogram i najważniejsze etapy procedury sprzedaży]** Przed rozpoczęciem procedury sprzedaży Komisji należy dostarczyć harmonogram określający następujące najważniejsze etapy:
- przygotowanie procedury (najpóźniej do dnia [...] (*));
  - wpłynięcie orientacyjnych ofert (najpóźniej do dnia [...]);
  - dostęp do biura danych (najpóźniej do dnia [...]);
  - wybór oferenta i podpisanie umowy (najpóźniej do dnia 28 lutego 2018 r.).

(*) Informacje poufne.

- 5.5. **[Kwalifikacje nabywcy lub nabywców]** Oferenci biorący udział w procedurze sprzedaży muszą posiadać wymagane zasoby finansowe oraz potwierdzoną wiedzę branżową, umożliwiającą im zarządzanie OpCo jako rentownym i aktywnym konkurentem.
- 5.6. **[Niezależność nabywcy lub nabywców]** Nabywca lub nabywcy muszą być niezależni od HSH oraz od sektora publicznego. Ma to miejsce w przypadku, gdy w momencie sprzedaży ani HSH, ani sektor publiczny nie mogą sprawować kontroli w rozumieniu art. 3 rozporządzenia (WE) nr 139/2004⁽¹⁾ nad żadnym z nabywców w momencie sprzedaży. Termin „sektor publiczny” obejmuje związek, wszystkie kraje związkowe i gminy oraz ich instytucje publiczne i kontrolowane przez nie przedsiębiorstwa. W dalszym ciągu dopuszcza się sprzedaż na rzecz jednego lub kilku banków krajów związkowych. Publiczne kasy oszczędnościowe mogą wspólnie uczestniczyć (w sposób mniejszościowy) w nabyciu przez innego nabywcę niezależnego od HSH i sektora publicznego (z wyjątkiem banków krajów związkowych).
- 5.7. **[Pomyślne zakończenie procedury sprzedaży]** Po skutecznym przeprowadzeniu procedury sprzedaży poprzez wybór pozbawionej pomocy oferty o pozytywnej wartości (przy zachowaniu gwarancji) planowane nabycie musi zostać zgłoszone Komisji w celu przeprowadzenia oceny rentowności nowej struktury przedsiębiorstwa. Transakcja sprzedaży nie może zostać przeprowadzona, dopóki Komisja nie wyda decyzji zatwierdzającej. Termin oceny nie jest zaliczany do terminu sprzedaży.
- 5.8. **[Zmiana nazwy]** W przypadku pomyślnego zakończenia procedury sprzedaży bank przyjmie nową nazwę w ciągu trzech miesięcy.
- 5.9. **[Zaprzestanie nowej działalności w przypadku nieudanego zakończenia procedury sprzedaży]** O ile do końca terminu sprzedaży procedura sprzedaży nie doprowadzi do otrzymania pozbawionych pomocy ofert o pozytywnej wartości (przy zachowaniu gwarancji) lub o ile Komisja po przeprowadzeniu oceny rentowności zgodnie z pkt 5.6 stwierdzi, że włączenie OpCo do nowej struktury przedsiębiorstwa nie umożliwi realizacji długoterminowo rentownego modelu biznesowego, OpCo zaprzestanie prowadzenia swojej nowej działalności i w granicach dozwolonych prawem będzie zarządzać swoimi aktywami z myślą o uporządkowanej likwidacji. W takim przypadku dozwolone są następujące działania:
- restrukturyzacja istniejących pożyczek w celu utrzymania ich wartości, pod warunkiem że pożyczki te objęte są zarządzaniem problemowymi pożyczkami;
  - transakcje wymagane w ramach zarządzania płynnością OpCo z wyjątkiem przyjmowania nowych depozytów, w tym nowych depozytów dotychczasowych klientów; dozwolone pozostaje przedłużenie przypadających do wypłaty depozytów na niezmienionych warunkach;
  - przedłużenia niezbędne do uniknięcia strat, pod warunkiem że takie przedłużenie wiąże się ze znacząco lepszymi perspektywami ostatecznej realizacji;
  - transakcje na instrumentach pochodnych, które są konieczne do zarządzania ryzykiem związanym z oprocentowaniem, walutami i kredytami w istniejącym portfelu oraz prowadzą do obniżenia pozycji ogólnego ryzyka rynkowego OpCo.
6. **[Zobowiązania w okresie sprzedaży]** W okresie sprzedaży HoldCo będzie prowadzić działalność OpCo w celu utrzymania jej rentowności, zbywalności i konkurencyjności. W tym celu:
- w OpCo będą realizowane dalsze działania na rzecz obniżenia kosztów i racjonalizacji zgodnie z przedłożonym planem restrukturyzacji, tak aby obciążenie administracyjne nie przekroczyło [570–590] mln EUR w 2016 r. i [520–550] mln EUR w 2017 r.;
  - zarządzanie ryzykiem w OpCo, w szczególności w odniesieniu do nowej działalności, będzie prowadzone w ostrożny sposób;
  - zostaną przedsięwzięte środki na rzecz wzmocnienia bazy kapitałowej (m.in. w zakresie zarządzania zobowiązaniami) z zastrzeżeniem zatwierdzenia ich przez Komisję;
  - OpCo nie może dokonywać żadnych płatności związanych z instrumentami kapitałowymi zależnymi od zysków (takimi jak hybrydowe instrumenty finansowe i papiery wartościowe uprawniające do udziału w zyskach, niem. *Genussscheine*), chyba że płatności te są należne na podstawie umowy lub przepisów prawa. Jeżeli bilans OpCo, przed korektą rezerw i zysków zatrzymanych, wykazuje stratę, wspomniane instrumenty również będą miały udział w stracie. Udział w stracie nie dotyczy strat przeniesionych z poprzednich lat; oraz
  - do zakończenia roku obrachunkowego kończącego się w dniu 31 grudnia 2017 r. OpCo nie wypłaca żadnej dywidendy. Nie stoi to w sprzeczności z zasadami wypłaty dywidend przez OpCo na rzecz HoldCo w granicach możliwości prawnych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenie WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw) (Dz.U. L 24 z 29.1.2004, s. 1).

7. **[Zmniejszenie sumy bilansowej i model biznesowy]**
- 7.1. **[Zmniejszenie sumy bilansowej – OpCo]** Suma bilansowa aktywów OpCo nie przekroczy kwoty [100–110] mld EUR w 2016 r. i [90–100] mld EUR w 2017 r. (suma bilansowa aktywów OpCo). Z tych kwot maksymalnie [5–12] mld EUR przypada na aktywa handlowe.
- 7.2. **[Wycofanie z finansowania statków powietrznych na zasadzie finansowania rzeczowego]** OpCo nie wznowi zaprzestanego przez HSH – zgodnie z wykazem zobowiązań przewidzianym w decyzji z dnia 20 września 2011 r. – finansowania statków powietrznych na zasadzie finansowania rzeczowego.
- 7.3. **[Ograniczenie działalności w obszarze bankowości korporacyjnej]** OpCo ograniczy swoją działalność w obszarze bankowości korporacyjnej do klientów niemieckich oraz ich udziałów w kraju i za granicą, a także do klientów zagranicznych, o ile są oni zainteresowani działalnością w Niemczech. Działalność ta ogranicza się do istniejących lokalizacji; nie będą otwierane nowe lokalizacje.
- 7.4. **[Określenie obszaru działalności związanej z finansowaniem statków]** Dział ds. żeglugi OpCo działa jako strategiczny partner klientów, w tym właścicieli statków, w światowym sektorze żeglugi i budownictwa okrętowego. W odróżnieniu od działu ds. żeglugi dział ds. klientów korporacyjnych nie będzie prowadził działalności związanej z finansowaniem statków na zasadzie finansowania rzeczowego.
- 7.5. **[Ograniczenie obszaru działalności związanej z finansowaniem statków]** OpCo ograniczy swoją działalność związaną z finansowaniem statków, ograniczając nowe transakcje w tym obszarze do [1–2] mld EUR w skali roku. Wykupy zaplanowane z obecnej perspektywy nie zostaną w pełni zastąpione nową działalnością w takim zakresie.
- 7.6. **[Kurs wymiany EUR/USD]** Wymienione w pkt 7.1 i 7.5 zobowiązania dotyczące sumy aktywów bilansowych i zakresu nowej działalności związanej z finansowaniem statków uwzględniają średni kurs wymiany EUR/USD w wysokości 1,10. W przypadku spadku tego kursu referencyjnego wspomniane kwoty maksymalne muszą zostać odpowiednio dopasowane do góry.
8. **[Ograniczenie wzrostu zewnętrznego]** Do końca terminu sprzedaży nie może dochodzić do dalszego rozszerzania działalności poprzez nabywanie innych przedsiębiorstw (brak wzrostu zewnętrznego). Transakcje zamiany długu na kapitał własny i innych zwykłych środków zarządzania wierzytelnościami nie należy uważać za rozszerzenie działalności, chyba że są realizowane w celu obejścia ograniczenia wzrostu, o którym mowa w zdaniu pierwszym.
9. **[Sprzedaż części działalności]** Sprzedaż części działalności lub ich poszczególnych elementów za zgodą właścicieli publicznych jest zgodna z niniejszą decyzją.
10. **[Handel na własny rachunek]** OpCo nie prowadzi wyspecjalizowanego handlu na własny rachunek. Oznacza to, że OpCo będzie przeprowadzać tylko transakcje handlowe wskazane w swoim portfelu handlowym, niezbędne a) do akceptowania, przenoszenia i wykonywania zleceń sprzedaży i kupna otrzymywanych od klientów (tj. obrotu instrumentami finansowymi w ramach świadczenia usługi, do maksymalnej wartości mierzonej jako wartość narażona na ryzyko w wysokości [...] mln EUR dziennie, przy poziomie ufności wynoszącym 99 %), b) do zabezpieczenia działalności lub interesów klienta oraz zarządzania płynnością w sektorze skarbowym (tzw. obrót na własny rachunek, do maksymalnej wartości mierzonej jako wartość narażona na ryzyko w wysokości [...] mln EUR dziennie, przy poziomie ufności wynoszącym 99 %) lub c) do umożliwienia przeniesienia pozycji bilansowych do działu ds. restrukturyzacji lub na osoby trzecie (do maksymalnej wartości mierzonej jako wartość narażona na ryzyko w wysokości [...] mln EUR dziennie, przy poziomie ufności wynoszącym 99 %). Ponieważ pozycje te można przejąć tylko w ramach limitów określonych powyżej, nie mogą one zagrażać stabilności lub płynności OpCo. W żadnym wypadku OpCo nie będzie prowadzić działalności gospodarczej nastawionej wyłącznie na zysk, oprócz celów wymienionych w lit. a), b) lub c). Ponadto OpCo w odpowiednim terminie wdroży wytyczne określone w wymogach ostrożnościowych „Fundamental Review of the Trading Book (FRTB)”.
11. **[Płynność/finansowanie]**
- W 2016 i 2017 r. OpCo osiągnie poniższe wskaźniki płynności na koniec każdego roku.
- a) Wskaźnik stabilnego finansowania netto oraz wskaźnik pokrycia płynności wynoszące od [...] do [...] %. Wskaźniki te są obliczane na podstawie definicji opublikowanych w stosownym czasie przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (BCBS).
- b) Udział działalności głównej części banku dotyczącej USD, która jest refinansowana w drodze finansowania denominowanego w USD (a nie przez swapy), osiągnie następujący poziom w okresie 2016–2017: co najmniej 55 % do końca 2016 i 2017 r.

12. **[Reklama]** HSH nie może wykorzystywać udzielenia środków pomocy lub jakiegokolwiek wynikającej z tych środków przewagi nad konkurentami do celów reklamowych.
13. **[Gwarancje dotyczące ładu korporacyjnego]** W odniesieniu do ładu korporacyjnego OpCo obowiązują następujące zasady:
  - a) Wszyscy członkowie rady nadzorczej muszą posiadać kwalifikacje określone w § 25d ust. 2 zdanie pierwsze niemieckiej ustawy o bankowości. Posiadają oni takie kwalifikacje, jeżeli są wiarygodni oraz mają wymaganą wiedzę specjalistyczną do sprawowania funkcji nadzorczych określonych w przepisach oraz do oceny i monitorowania transakcji handlowych przeprowadzanych przez OpCo.
  - b) Liczba członków rady nadzorczej nie może przekraczać 16 osób.
  - c) Co najmniej połowę miejsc przydzielonych miastu Hamburg i krajowi związkowemu Szlezwik-Holsztyn muszą zajmować eksperci zewnętrzni.
14. **[Wynagrodzenie dla organów, pracowników oraz głównych agentów]**
  - 14.1. **[System wynagrodzeń]** Korzystając z możliwości dostępnych w prawie cywilnym, OpCo zapewni, że jej systemy wynagrodzeń nie doprowadzą do powstania niepotrzebnego ryzyka oraz że zrównoważone i długoterminowe cele przedsiębiorstwa są odpowiednie i przejrzyste. Obowiązek ten będzie spełniony, jeżeli systemy wynagrodzeń OpCo spełniają wymogi określone w załączniku „Zobowiązania HSH na podstawie umowy o udzielenie gwarancji” z dnia 2 czerwca 2009 r.

Po przeprowadzeniu skutecznej prywatyzacji może zostać wypłacona odpowiednia premia za realizację („premia za prywatyzację”). Jej maksymalna wysokość nie może powodować, że łączne wynagrodzenie wszystkich osób nie może być sprzeczne z zasadami określonymi w pkt 14.2.
  - 14.2. Łączne wynagrodzenie przedstawicieli i pracowników OpCo musi być właściwe i w żadnym razie nie może przekraczać pięciokrotności średniego wynagrodzenia w Niemczech lub dziesięciokrotności średniego wynagrodzenia w HSH Nordbank (przed podziałem).
15. **[Inne zasady postępowania]** W odniesieniu do działalności kredytowej i inwestycyjnej OpCo bank ten uwzględni wymogi gospodarki w zakresie zaciągania kredytów, w szczególności wymogi średnich przedsiębiorstw, poprzez stosowanie warunków zgodnych z praktyką rynkową oraz właściwych z punktu widzenia nadzoru i bankowości. Strategia handlowa OpCo musi być ostrożna, prawidłowa oraz ukierunkowana na trwały rozwój. OpCo będzie prowadzić swoją działalność bankową w taki sposób, aby wartość aktywów i transakcji zapewniała wzrost zbywalności banku oraz maksymalizację stabilności procesu sprzedaży.
16. **[Przejrzystość]** Podczas wdrażania decyzji Komisja ma nieograniczony dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do monitorowania procesu wdrażania. Komisja może zwrócić się do OpCo lub HoldCo z żądaniem wyjaśnień i uściśleń. Niemcy, OpCo i HoldCo podejmują ścisłą współpracę z Komisją w odpowiedzi na wszelkie zapytania związane z monitorowaniem i wdrażaniem niniejszej decyzji. Nie będzie to miało wpływu na przestrzeganie obowiązujących przepisów o ochronie tajemnicy bankowej.
17. **[Przerwanie zobowiązań]** Zobowiązania określone w niniejszym załączniku oraz w dotychczasowej decyzji zatwierdzającej przestają mieć zastosowanie w momencie sprzedaży, o ile poszczególne zobowiązania wyraźnie nie przewidują innych regulacji.

ZAŁĄCZNIK II

WYNIKI WYCENY W ZAPISIE WIERSZOWYM – W ODNIESIENIU DO KAŻDEJ FORMACJI

[...] (*)

(*) Informacje poufne.